

TORINO, PĂMÎNT ROMÂNESC PESTE TREI ANI

Lucian Dan Teodorovici și Ana Maria Sandu despre participarea românească la Tîrgul de Carte de la Torino (14-18 mai).

Citiți ÎN » PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

NR. 229 » 23 – 29 mai 2009 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

INTERVIU CU AUTORUL
BABYLON BABIES

MAURICE G. DANTEC:

„Nu mă interesează să distrug «narațiunea», ci să o restaurez”

Un interviu de
Valentina Chiriță
ÎN » PAGINA 7

Ada d'Albon, o castelană în exil

Cristina Hermeziu

În 64 de ani, viața i-a oferit Adei d'Albon mai multe începuturi și mai multe sfîrșituri. S-au contopit atunci cînd a renăscut, îndrăznind, după 20 de ani de exil, să redevină actriță, într-o limbă străină, pe scena singurului teatru parizian înființat de un român, soțul ei, regizorul Laurențiu Azimioară.

ÎN » PAGINILE 8-9

**Dan Petrescu:
Secta gînditorilor
de estradă**

Avanpremieră editorială

Editura Polirom va publica în această vară un nou volum de Dan Petrescu, *Secta gînditorilor de estradă*, în colecția „Ego. Publicistică”. Cartea cuprinde texte apărute în „presa noastră relativ liberă” în perioada 1990-2005, în care Dan Petrescu analizează legătura dintre intelectualitate și mediul politic.

ÎN » PAGINA 6

PRIMA CORESPONDENȚĂ DE LA FESTIVALUL DE FILM DE LA CANNES

Prin Agora spre *Polițist, adjectiv*

18 mai, ziua în care scriu acest text, înseamnă aproximativ jumătatea festivalului. A apărut Palme d'Or-ul? Chiar că nu știu ce să zic. Ar putea fi *Antichrist*? E posibil să-i fi plăcut Asiei Argento și lui Isabelle Huppert, dar mă îndoiesc că a înnebunit-o pe Robin Wright Penn. Pîna acum, singurul film care pare să întrunească sufragiile tuturor criticilor este *Un Prophète* de Jacques Audiard. Un film foarte puternic, cel mai elaborat al lui Audiard de pîna acum.

Iulia Blaga a văzut pentru cititorii „Suplimentului de cultură” filmele prezentate la Cannes, ÎN » PAGINILE 4-5

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Pălăria europeană

Lucian Dan Teodorovici

Vă propun un exercițiu simplu: încercați să vă informați, pe Internet, cu privire la alegerile europarlamentare din 7 iunie. Soluția normală, cea care vă va veni cel mai la îndemână, e să intrați pe site-urile celor mai mari ziare. Veți fi însă dezamăgiți: deși sintem în plină campanie electorală, vă va lua mult timp pînă să descoperiți o știre mai acătării cu privire la evenimentul respectiv.

Sinteți totuși încăpăținați, vreți să aflați mai multe? Profitați de zilele frumoase, ieșiți la o plimbare prin orașele dumneavoastră și fiți atenți la panourile pregătite pentru afișe electorale. Știți deja în ce locuri sînt: la cîte alegeri au fost în ultima vreme, deja privirea și-a format reflexul de a le găsi, pentru că primăriile nu s-au oboșit să le pună-n alte părți. O să fiți însă iar dezamăgiți: majoritatea

acestora nu sînt acoperite, cîteva afișe răzlete.

Poate sinteți însă într-atît de încăpăținați încît v-ați dori să aflați totuși numele candidaților, dar și cîteva informații despre modul în care se vor desfășura aceste apropiate alegeri. În acest caz trebuie să vă spun că obiectul încăpăținării dumneavoastră vă va provoca la mari eforturi. Afișele informative lipsesc cu desăvîrșire, cît privește candidații (cîți? cine sînt ei de fapt? ce vă promit?), nu veți afla mai nimic. Bașca faptul că liberalii, de exemplu, au renunțat și la numele acestora, oferindu-vă doar cite o fotografie de grup cu Crin Antonescu în rol principal și cu un slogan electoral, dovind prin asta că folosesc campania de față într-un unic scop: ca preludiu important pentru cea prezidențială.

Europarlamentarele sînt aproape triste. Nici un interes din partea presei, nici măcar din partea

» În viitorul apropiat nu avem însă nici măcar alegeri pentru Parlamentul românesc. Așa că europarlamentarele nu prezintă nici cel mai mic interes – nici măcar ca „sondaj”. Cele 33 de locuri spre care îi vom trimite pe 7 iunie pe niște oameni despre activitatea căroră, ulterior, nu vom afla mai nimic nu ne provoacă nici un soi de emoție.

partidelor, ceea ce, evident, n-are cum să stîrnească interesul cetățenilor. Înainte, la alegerile locale, era enervant faptul că, dinspre București, le observam importanța doar prin faptul că, se spunea, acestea erau un indicator pentru parlamentarele naționale. Erau, adică, pentru bucureșteni, un fel de mare și precis sondaj național. Dar măcar prin asta stîrneau oarecare zarvă.

În viitorul apropiat nu avem însă nici măcar alegeri pentru Parlamentul românesc. Așa că eu-

roparlamentarele nu prezintă nici cel mai mic interes – nici măcar ca „sondaj”. Cele 33 de locuri spre care îi vom trimite pe 7 iunie pe niște oameni despre activitatea căroră, ulterior, nu vom afla mai nimic nu ne provoacă nici un soi de emoție. Ducă-se la Bruxelles, nu e treaba noastră. Cred că n-am strîmba prea mult din nas noi, cetățenii, sau noi, presa, dacă numele respective ar fi decise prin tragere la sorți. Pînă la urmă, cu ce ne ajută ei de-acolo? – cam asta pare a fi atitudinea generală.

Și vorbim despre o țară care a intrat de curînd în Uniunea Europeană, deci una în care interesul ar trebui, măcar în principiu, să fie mai mare. Am văzut însă, de curînd, o situație foarte asemănătoare și în Italia. Un dezinteres total, nimeni nu părea să aibă cu nimic de-a face cu aceste alegeri, în ciuda faptului că italienii își trimit reprezentanți la Bruxelles într-un număr aproape dublu, adică 72. Nu știu de la fața locului cum stau treburile în alte țări, dar am ceva motive să mă îndoiesc că atitudinea e mult diferită.

Toate acestea sînt, mă gîndesc că ar trebui măcar să fie, motive serioase de îngrijorare pentru Uniunea Europeană. Pentru că proiectul s-a vrut mai profund, iar UE se vrea nu doar o copertină pentru diverse interese locale, ci un sistem care să impună în timp valori și să inducă la nivel de mentalitate ideea de unitate. Faptul că deocamdată nu se întîmplă asta ar putea fi considerat, la o primă analiză, o etapă în evoluție. Dar asta doar de către optimiștii incurabili. Pentru că, de fapt, este o involuție. Uniunea, afectată și de criză, dar, mai înainte de asta, de lărgirile repetate care au eliminat

din mintea oamenilor ideea de club exclusivist, nu pare a mai face pași spre întărirea ei, ci dimpotrivă. Proiectul național în cadrul proiectului european începe să fie tot mai mult doar o vorbă.

Mă întorc la România, cea pe care am folosit-o pînă acum în acest text doar ca exemplu, pentru a spune că pericolul care ne paște este dublu. Pe de o parte, faptul că UE nu mai pare să meargă atît de apăsător spre acea unitate mult visată; pe de altă parte, faptul că noi n-am știut pînă acum să profităm în nici un fel de noile condiții care ni s-au oferit – dimpotrivă: de la aderare, în loc să luăm, pentru a ne dezvolta, noi doar am contribuit la bugetul european.

Vin alegerile parlamentare, dezinteresul e general, dar dincolo de el tot mai mulți oameni își pun problema: dar de ce-am fi, pînă la urmă, interesați? Pînă la o atitudine anti pasul nu e foarte mare. Și vād că la București nimeni nu pare a avea o problemă cu asta. Pentru a cita un personaj arhicunoscut în lumea fotbalului, pe politicienii noștri pare să-i doară-n pălărie. Nu știu ce se va întîmpla cînd vor realiza că a fost o pălărie mult prea largă pentru ei.

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI:

Triumful incompetentului

Radu Pavel Gheo

De obicei îmi vine greu să explic în cîteva cuvinte ce înseamnă slujba mea de redactor la Editura Polirom. Acum însă, cel puțin pentru o vreme, am un răspuns scurt, simplu și concis: „Lucrez cu cărți și am grijă să nu-și bată joc cineva de cititori așa cum și-a bătut joc Ministerul Educației de elevii de clasa a opta la tezele unice de la limba română”. Adică am grijă ca în cărțile pe care le redactez să nu apară prapăștii precum cea din schița lui Caragiale.

Acum, fie vorba între noi, Caragiale ăsta parcă a scris schița aceea, *Triumful talentului*, anume ca să-și bată joc de noi. De funcționăria noastră nepricepută, cocoțată în funcții și cu discurs arrogant-superior. Dar să reamintesc pe scurt cum stau lucrurile cu *Triumful talentului* (schița lui Caragiale merită recitată oricum). La teza unică pe țară de la limba română pentru clasa a opta, unul dintre subiecte le cerea elevilor să analizeze un fragment din sus-numita schiță. Fragmentul a fost selectat de hiper-calificații funcționari ai Ministerului Educației cu maximă neglijență (sau incompetență), căci prelua dintr-o ediție Caragiale prost redactată, bună de aruncat pe foc, o eroare altfel simpatice: în două locuri din text scria „Ghiță

Nițescu” acolo unde trebuia să scrie „Niță Ghițescu”.

Dincolo de actualitatea incontestabilă a originalului caragialean (o slujbă de stat dată pe recomandăție, adică pe pile), întreg jocul comic al textului se bazează exact pe asemănarea și confuzia de nume între Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. Numai că atunci cînd textul le-a fost dat elevilor într-o formă greșită, jocul comic și confuzia logică (fiindcă există și o logică acolo) au fost reduse la zero, iar textul a devenit automat ininteligibil. Confuzia jucată – și lămurită – în schița a fost bulibășită complet de confuzia reală, cea din mințile oamenilor care au preluat textul dintr-o carte făcută cu picioarele.

Cine e aici de vină? Multă lume. În primul rînd cei care au redactat subiectul. Cînd e vorba de o teză unică, pentru toți elevii clasei a opta din România, responsabilitatea e uriașă. Iar gafa era ușor de evitat. Au descoperit-o chiar unii dintre elevii buimăciți – ceea ce dovedește că nația română încă mai are un venitor, încă mai are speranțe, de vreme ce un elev de clasa a opta e mai inteligent decît un înalt funcționar din minister. În egală măsură, autorii subiectului sînt vinovați și pentru faptul că au selectat textul lui I.L. Caragiale dintr-o ediție de proastă

calitate. Dar e posibil să fi fost și aici un mic șmen autohton. Eu nici n-aș fi crezut vreodată că textele pentru subiectele de teze sau examene se pot lua de altundeva decît din ediții critice, verificate și certificate. Uite că se poate!

Vinovați sînt, desigur, și editorii cărții respective, cei care au aruncat pe piață textul deformat. Vai de destinul cărții în România culturoasă! Oare cîte ediții proaste, incomplete sau diforme au apărut pe piață pînă acum – și cîte dintre ele sînt folosite de Ministerul Educației? Lipsa profesionalismului și eternul „merge și-așa” fac victime peste tot, iar domeniul editorial e unul în care încă se merge pe improvizatii. Din păcate, victimele sînt tot dintre nevinoșii, iar vinovații... vinovații nu sînt. Ministerul nu a făcut publică nici măcar editura care a tipărit textul respectiv.

În fine, ca bonus, nu pot să nu preiau o declarație a unei doamne, secretar de stat în Ministerul Educației: „Schimbarea de nume nu are cum să afecteze nota candidatului, întrucît nu există nici o cerință în care candidatul să fie întrebat cum îl cheamă pe unul dintre cei doi concurenți prezenți la concurs”. Oare doamna secretar de stat o fi avut și ea vreo recomandăție, ca Ghiță Nițescu? Sau Niță Ghițescu? Că tot nu mai contează...

SUPLIMENTUL LUI JUP

Între 14 și 18 mai a avut loc Tîrgul Internațional de Carte de la Torino, al doilea eveniment editorial ca mărime din Europa.

Silviu D. Constantinescu

Acesta s-a aflat la cea de-a XXII-a ediție și a avut ca temă „Io, gli altri”/ „Eu, ceilalți”. La inițiativa Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția și cu sprijinul financiar al Institutului Cultural Român, România a participat pentru prima dată la tîrg cu un stand național, iar evenimentele au fost organizate în jurul unei teme, de asemenea, naționale: „1989-2009: Confirmări și debuturi în literatura română”. Șase autori invitați de Polirom au fost invitați de IRCCU și ICR București: Ioana Nicolaie, Doina Ruști, Ana Maria Sandu, Filip Florian, Petru Cimpoeșu și Lucian Dan Teodorovici. De remarcat este faptul că romanul *Fata din casa vagon* („Ego. Proză”, 2006) de Ana Maria Sandu este în curs de apariție la Editura Zonza din Milano, *Simion liftnicul* de Petru Cimpoeșu („Fiction Ltd.”, 2007) a apărut în italiană la Alberto Castelvetchi Editore, Lucian Dan Teodorovici va beneficia, la rîndu-i, de traducerea romanului *Cercul nostru vă prezintă*: (2002, ediția a II-a, 2007) la Gruppo Editoriale Zonza. *Degete mici* de Filip Florian (2005; ediția a II-a, 2007) urmează să fie tradus în italiană la Editura Fazi.

Autorii au participat la două ateliere de lucru – unul în sala de conferințe a Bibliotecii „Italo Calvino” din Torino (Lungo Dora Agrigento, 94), iar cel de-al doilea în „Spazio Book” (Pavilionul 5), unul din principalele spații de conferințe

Torino, pămînt românesc peste trei ani

din cadrul Tîrgului. Cele două ateliere au fost organizate de IRCCU în parteneriat cu bibliotecile civice torineze și cu FIERI (Forum Internazionale ed Europeo di Ricerche sull'immigrazione) din Torino. Celor șase menționați li s-au alăturat prof. Roberto Merlo (Universitatea Torino, moderatorul dezbaterilor), traducătorii Livia Claudia Bazu, Anita Natascia Bernacchia, Ileana M. Pop, reprezentanți ai editorilor italiene care au contracte cu scriitorii români – Michela Carpi (Alberto Castelvetchi Editore – Roma), Laura Senserini (Fazi Editore – Roma), Simone Zonza (Casa Editrice Zonza Editori – Milano). Traducătorul discuțiilor a fost Corina Gabriela Bădeliță. Au prezentat saluturile instituțiilor organizatoare: Paolo Messina, directorul bibliote-

cilor din Torino, Pietro Congolani (FIERI din Torino) și Monica Joița, director al IRCCU Veneția.

Desant românesc

De asemenea, în ziua inaugurală a Tîrgului Internațional de Carte de la Torino (14 mai), Editura Zonza din Milano a organizat la standul propriu lansarea primei etape din proiectul *La Romania incontra l'Italia*, constînd în prezentarea ediției italiene a romanului *Sint o babă comunistă!* de Dan Lungu (Polirom, 2007) și a romanului *Un an în Paradis* de Liliana Corobca (Cartea Românească, 2005).

Volumul lui Petru Cimpoeșu, *Simion Liftnicul* („Fiction Ltd.”, Polirom, 2007),

apărut în traducere italiană la Alberto Castelvetchi Editore, a fost lansat pe 19 mai la Librăria FNAC din Milano (alături de traducătoarea Livia Claudia Bazu și editorul Michela Carpi a mai prezentat criticul literar Al. Cistelean), iar lucrarea lui Andrei Oișteanu publicată de Edizioni Fiorini în 2008 (*Il diluvio, il drago e il labirinto. Studi di magia e mitologia europea comparata*) a fost lansată pe 16 mai la Tîrgul Internațional de Carte de la Torino, în prezența unor importanți istorici ai religiilor și profesori de la Universitățile din Torino (Natale Spineto, Giovanni Filoramo), Padova (Roberto Scagno, Dan Cepraga) și Verona (Anna Maria Babbi).

VIAȚĂ DE „RELATORE”

Ana Maria Sandu

Primele lucruri despre Tîrgul de Carte de la Torino le-am aflat în urmă cu vreo 8 ani, cînd Emilia David transmitea la cald impresii pentru „Observatorul cultural”. Mă uitam impresionată pe pozele colorate pe care le puneam în revistă și nici măcar nu-mi trecea prin cap că aș putea ajunge acolo vreodată.

Un lucru rămîne neschimbat după atîta timp și după alte experiențe „tîrgovețe”, manifestarea de la Torino e cea mai importantă la care am participat. Un spațiu în care te poți pierde ușor, mii de cărți, standuri ingenioase și vizitatori cîta frunză, cîta iarbă. De la căței-cititori, care umblau cu pliante și reviste în gură, copiii de toate mărimile, tineri, vîrstnici, îndrăgostiți sau singuratici, parcă toți se adunaseră acolo.

În prima zi am avut un moment de panică, dacă aș fi fost singură, nu cred că aș fi reușit să ajung la standul ICR-ului, aș fi ameușit în învălmășala de oameni de la intrare.

Odată ce am intrat în tîrg, imaginați-vă că m-a luat pe sus un zgomot de fond ameușor, lăsat în urmă de pașii oamenilor, de foile cărților răsfoite la fiecare stand, de microfoanele de la care se auzeau fie o melodie, fie cuvintele cuiva de la o lansare. Se dansa, se stătea, se conversa, se cumpărau cărți și bomboane caligrafice, se putea face cam orice. Și asta pînă în creierii nopții, adică ora 11 seara, iar în weekend chiar 12.

Dacă viața de vizitator presupunea multe tentații, cea de „relatore”, cum scria pe ecusoanele noastre, a fost și mai palpitantă. Mi-a plăcut standul României, cu siluetele lui luminoase și elegante și oamenii care veneau, se uitau la cărți și neori le cereau. E foarte prețioasă senzația că lucrurile nu se întâmplă în gol, că niște scriitori sînt invitați într-un loc cu un scop și că ce spun ei la dezbateri, discuții, lecturi îi interesează și pe ceilalți: editori, public etc.

Recunosc, mi se strînge sufletul de fiecare dată înainte de începerea unui eveniment, mă gîndesc că dacă n-o să vină nimeni să se așeze pe scaunele aranjate frumos o să mă simt ca naiba și-o să o iau ca pe o înfrîngere personală. Am trecut și prin asta la Torino, dar spaima a dispărut repede și cred că e prima dată cînd microfonul mi s-a părut prietenos, și nu țepos. Cred că oamenii alături de care am fost la Torino au făcut minunea asta: Ileana, Filip, Lucian, Ioana, Roberto, Petru, Doina, Anita, Monica, Bruno, Andrei și alții. Nu pot să nu-i pomenesc și pe prietenii napoletani la a căror terasă am fost și-n prima, și-n ultima seară și de unde ne-am lăsat duși cu greu, nu înainte de a-i șopti chelneriței române că vină să ia banii de la masa noastră. Dacă m-ar întreba cineva ce înseamnă patriotismul, cred că despre complicitatea asta și despre altele asemenea „fapte” i-aș povesti.

TRADUCERI

Din partea Editurii Polirom au participat Lucian Dan Teodorovici, consilier editorial pe literatură română, și Lucia Dos, rights manager. În urma întîlnirilor avute, Alberto Castelvetchi Editore a făcut deja o ofertă pentru cartea Ioanei Nicolaie, *O pasăre pe sîrmă*, în discuție fiind și alte două titluri: *Fantoma din moară* de Doina Ruști și *Legături bolnăvicioase* de Cecilia Ștefănescu. Ultimele două titluri au reținut atenția și altei edituri, Hacca, cea care va publica *Născut în URSS* de Vasile Ernu. Zonza Media Group, după publicarea cărții lui Dan Lungu și a Liliane Corobca, va continua cu traduceri din Ana Maria Sandu (*Fata din casa vagon*), Lucian Dan Teodorovici (*Cercul nostru vă prezintă*) și Florin Lăzărescu (*Trimisul nostru special*), luînd în calcul atît traducerea ultimelor apariții semnate de Lungu și Teodorovici (*Cum să uiți o femeie*, respectiv *Celelalte povești de dragoste*), cît și *Zogru* de Doina Ruști și *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu. Un alt editor italian, Keller, și-a manifestat interesul pentru *Venea din timpul diez* de Bogdan Suceavă și *Mirii nemuririi* de Radu Aldulescu. Avînd în vedere că România va fi invitată de onoare a Tîrgului de la Torino în 2012, este de așteptat ca o parte din intențiile exprimate de editori să se concretizeze, iar interesul pentru literatură română în Peninsula să crească.

CUMAFOST-UL DATORAT

Lucian Dan Teodorovici

Legenda

Legenda, în mod repetat auzită de mine-n zilele premergătoare, spunea despre Torino că-i un oraș urît. Sau măcar „nu tocmai frumos” în comparație cu alte orașe italiene. E adevărat, n-am fost (cu timp suficient pentru vizite) pînă acum decît în Veneția și Bologna. Dar oricum nu simt nevoia să compar. Pur și simplu, mie Torino mi s-a părut un oraș frumos. Chiar foarte. Și știu sigur că m-ar susține-n ideea asta măcar Ioana Nicolaie, Ana Maria Sandu și Filip Florian, cu care (mă gîndesc eu, un mergător pe jos de toată rușinea) am bătut vreo două maratoane prin oraș.

Tîrgul de Carte

Impresionant prin dimensiuni, evident al doilea tîrg european, din punctul ăsta de vedere, după Frankfurt. În rest, așa, ca să știe cei foarte interesați: a fost a XXII-a ediție, tema (logo în tot orașul Torino, unde voiai și unde nu voiai) fiind: „Io, gli altri” („Eu, ceilalți”).

Standul românesc & IRCCU

Uite c-o zic și chiar țin să mă credeți: foarte, foarte bună prezența României. Adică IRCCU din Veneția (Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică) s-a dat peste cap nu doar de trei ori, ci probabil de cîteva sute de ori – și a ieșit, simplu zis, exemplar. Mi-aș dori tare de tot ca și alte Institute din afară să se comporte la fel și să se străduiască într-atît. Și pe bune că s-ar simți cu mult mai bine cultura română. Asta-i părerea mea. Și-acum sigur o să nedreptățesc pe cineva, adică sigur-sigur, sînt convins, dar vreau să spun că mi-au plăcut

foarte mult Monica Joița, care conduce IRCCU-ul venețian, Corina Bădeliță și Mihai Stan. Ziceam că sigur nedreptățesc pe cineva pentru că eu am comunicat în perioada asta cu cei de mai sus. Dar sînt convins că au contribuit mult mai mulți oameni.

Invitații & evenimente

Cei șase scriitori, în două ateliere de lucru: Ioana Nicolaie, Doina Ruști, Ana Maria Sandu, Petru Cimpoeșu, Filip Florian – și o știți pe aia cu ultimul pe listă, cu voia dumneavoastră... Separat, Liliana Corobca și Dan Lungu, care au fost acolo cu ocazia lansării cărților lor apărute la Zonza. Au ieșit toate bine, cu plusul uriaș că au fost invitați la evenimente toți editorii care deja publicaseră sau contractaseră niște cărți românești. O idee super, pentru că de-aici au ieșit multe alte discuții, pentru alți autori. Și o să vedeți că vin traducerile. Vorbesc însă numai de literatură și n-ar fi deloc, absolut deloc frumos să nu amintesc și de prezența domnului Andrei Oișteanu, la rîndul său tradus, cu invitații foarte importanți la lansarea pe care a avut-o.

M-am bucurat apoi s-o reîntîlnesc pe traducătoarea cărților de la Zonza, Ileana Pop, prin urmare și traducătoarea *Cercului* meu. L-am cunoscut pe Roberto Merlo, de la Universitatea din Torino, care predă româna acolo, și mai rîd și-acum de modul cum vorbește moldovenește. Oricum, mai bine ca mine. L-am reîntîlnit, firește, pe Simone Zonza. Am vorbit mult cu Marco Cugno și Bruno Mazzoni. O salut și de-aici pe Raluca Lazarovici. Și iar fac nedreptăți, dar cîndva trebuie totuși să mă opresc din enumerare!

Postarea completă pe www.teodorovici.ro

PRIMA DEPEȘĂ DE LA FESTIVALUL DE FILM DE LA CANNES

Prin Agora spre Polițist, adjectiv

18 mai, ziua în care scriu acest text, înseamnă aproximativ jumătatea festivalului. A apărut Palme d'Or-ul? Chiar că nu știu ce să zic. Ar putea fi *Antichrist*? E posibil să-i fi plăcut Asiei Argento și lui Isabelle Huppert, dar mă îndoiesc că a

înnebunit-o pe Robin Wright Penn. Până acum, singurul film care pare să întrunească sufragiile tuturor criticilor este *Un Prophète* de Jacques Audiard. Un film foarte puternic, cel mai elaborat al lui Audiard de pînă acum. (Iulia Blaga)

ROMÂNII

Polițist, adjectiv e un film deștept, care are eleganța să creadă același lucru și despre spectatorii săi. Corneliu Porumboiu mi-a spus după proiecție că este un film „despre sens”, că e „ca ceapa”. De aceea ar trebui văzut poate de mai multe ori – zic eu (el spunînd că e sigur că spectatorii sînt mai inteligenți decît el). E interesant cum ideea introducerii semnificative în film i-a venit cineastului de-abia la a doua, a treia variantă de scenariu. Un polițist (Dragoș Bucur) e pe ultima sută de metri a rezolvării unui caz pe care șefii lui vor să-l închidă repede. Un licean și-a turnat colegul cu care trage regulat cîte o

țigară de hașiș. Polițistul n-ar vrea să-l bage la pușcărie pe copil, dar dilema lui nu se referă strict la litera legii, ci la esența adevărului. Dacă Academia Română decide să scriem „nici un” legat, înseamnă că ea deține adevărul? Într-o secvență scurtă, polițistul și colegii lui fac o partidă de tenis cu piciorul. Aparatul de filmat e pe linia fileului. Chestionat, regizorul-scenarist admite că atunci cînd a făcut filmul i-au stat în minte *Blow-Up* de Antonioni și *Pickpocket*.

Porumboiu a venit la Cannes însoțit de producătoarea Marcela Ursu și de actorii Vlad Ivanov, Ioan Stoica și Irina Săulescu. Anamaria Marinca, Monica Bîrlădeanu, Bobby Păunescu au sosit de la Londra, respectiv București să-i facă galerie la proiecția

oficială, iar Adrian Porumboiu a venit într-o vizită-surpriză, cît să prindă a doua proiecție oficială. După ce Porumboiu și echipa lui au plecat din Cannes, singurul rămas a fost Vlad Ivanov, care a făcut joncțiunea cu Cristian Mungiu și cu echipa de la *A-mintiri din Epoca de Aur*, în care joacă. Din echipa lui Mungiu au făcut parte: Hanno Hofer, Ioana Uricaru, Constantin Popescu și Răzvan Mărculescu, inginerul de sunet Cristinel Șirli și actorii Vlad Ivanov, Diana Cavaliotti și Radu Iacoban. Am fost la prima proiecție a filmului, cea de gală. Era ora 11 dimineața și membrii echipei veniseră toți îmbrăcați frumos. A fost singura dată în viață cînd i-am văzut pe Hanno Hofer și pe Constantin Popescu în costum. Mungiu a

» **Polițist, adjectiv** de Corneliu Porumboiu e un film deștept, care are eleganța să creadă același lucru și despre spectatorii săi.

spus că acum doi ani Festivalul de la Cannes s-a purtat așa de frumos cu el, încît acum a adus și niște prietenii. S-a rîs la această frază spusă pe scenă, după cum s-a rîs și la film, aplaudîndu-se punctual după fiecare scurtmetraj. Mi-a plăcut filmul. E într-adevăr unitar, deși firește că fiecare spectator va avea bucățile lui favorite. Cred că va avea succes la public pentru că e mult mai accesibil și mai *light* decît *432*. Și are un generic cum n-am mai văzut la un film românesc. Nu spun mai multe. E pană de curent în Cannes de două ore.

» *Fish Tank*, al doilea film după *Red Road* cu care englezoaica Andrea Arnold vine în Competiția Oficială de la Cannes. Nu e la fel de bun ca primul, dar are interpreti foarte profi (printre care Michael Fassbender, protagonist anul trecut în *Hunger*-ul lui Steve McQueen). Filmul bate spre Ken Loach, dar e portretul unei adolescente atrase de noul iubit al mamei sale. Precizia detaliului, lipsa brizbrizurilor, o anume duritate care lasă să se întrevadă interiorul personajelor, fragilitatea lor, fac din *Fish Tank* un film care își merita locul în competiție.

» *Thirst* de Park Chan-Wook e un adevărat spectacol. Sud-coreeanul face teoretic un film de gen, un horror cu vampiri, dar cît de bine îți pică toată inventivitatea de care numai un asiatic e capabil în materie de cinema de gen. Lunga (prea lungă) poveste de dragoste dintre un preot catolic convertit în vampir și o tînără femeie măritată are, practic, de toate. E și *love story* senzual, și parodie, și parabolă filosofică, metafizică etc. Are și elemente de horror. E adevărat că are și o burtă cam mare, cînd nu-l mai simți pe regizor la cîrmă, dar e un film pe care eu l-aș mai vedea încă o dată. Măcar ca

Limba noastră-i o corvoadă în engleză scufundată

Rațele se trag din camioane. Domnul Ion Iliescu transmitea acest mesaj important pentru țară, într-o engleză perfectă, la începutul anilor '90. „The ducks come from the trucks” voia să-nsemne, în logica de Dimbovița, „dacii sînt urmașii tracilor”. Ca strănepoți ai lui Decebal, mulți dintre liderii politici au dovedit cu vîrf și îndesat că urmașii dacilor vorbesc precum camionagiii. Călcîndu-i pe urme lui Ion Iliescu, ei au reușit să dea cu bocancii în gura gramaticii,

în cea a semnificativei și, nu de puține ori, în cea a logicii. Ultimul tărîm e rezervat, de obicei, unor rafinați: rafinați în comparație cu neanderthalienii vorbitului și scrisului. Iar stăpînirea primelor două se învață greu. Dezvoltarea competențelor lingvistice e un drum de durată, parcurs în anii de școală, în lecturile făcute de fiecare individ.

Domnul Emil Boc a hotărît, de comun acord cu sine însuși, să construiască un pod peste timp cu fostul președinte-inginer-la-

ape Iliescu. O știre de săptămîna asta povestește că premierul român l-a întrebat pe șeful Nokia, în limba engleză, dacă a avut probleme cu „aviara gripa”. Călcate de camioanele cu viruși și dispărute în negura istoriei recente, rațele domnului Iliescu au înviat în gura lui Emil Boc. Obișnuit cu scamatoriile, dînsul a slobozit printre dinți un porumbel de toată frumusețea.

Să nu știi engleza la un nivel mediu a devenit o mostră de analfabetism cultural în secolul

XXI. Însă gafele politicianilor români au rădăcini în necunoașterea limbii române. Și asta pentru că nimeni nu poate asimila o limbă străină dacă nu o stăpînește pe cea maternă. Așa cum a dovedit-o Mircea Geoană, făcut arșice de propria incapacitate de a se exprima corect. Miercuri seara, la Realitatea TV, Cristian Tudor Popescu l-a întrebat dacă-și menține următoarea declarație: „Bugetul acesta este decît o bază pentru un program anti-criză. Noi ca și partid, ca și guvern, ca și administrație publică vom încerca să ne îndeplinim toate promisiunile care le-am făcut electoratului nostru”. Într-un elan electoral demn de un candidat la președinție,

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Geoană nici nu a clipit în fața barbariilor enunțate chiar cu propriile corzi vocale.

Nimeni nu se așteaptă de la un Marian Vanghelie să devină un bun cunoscător al limbii române și, evident, al nici uneia. Dînsul are un loc bine definit în spațiul public, unde ridicolul e un ingredient absolut necesar pentru combaterea plictisiei. Dar personaje precum Emil Boc, Mircea Geoană sau Călin Popescu Tăriceanu, foști sau

actuali înalți demnitari ai statului român, nu au voie să dea în așa hal cu bita-n baltă. Din cauza lor, politicianul a ajuns pe același palier al miștoului cu fotbalistul. Nu va mai trece mult timp pînă cînd unul dintre ei va declara, precum Claudiu Răducanu (fost jucător al Stelei), că i-ar plăcea să locuiască într-un bloc-notes. Pînă atunci, șeful Nokia ar face bine să schimbe sloganul „Connecting people” în „Correcting people”.

» **Amintiri din Epoca de Aur va avea succes la public pentru că e mult mai accesibil și mai light decât 432.**

să descopăr toate citatele acestui *Bonnie și Clyde* sanguin.

» În schimb, n-o să mă mai prindă nimeni a doua oară la *Bright Star*, de Jane Campion, lungul pomelnic al amorului dintre poetul John Keats (Ben Wishaw) și vecina lui de 18 ani, domnișoara Browne (Abbie Cornish). Filmul are un mare atu, de fapt cel mai mare: e foarte frumos filmat, e foarte bine cadrat și în general e foarte îngrijit și tihnit. Dar această tihnă se risipește pînă la urmă pentru că scenariul e extrem de comun, iar cei doi iubii încep la un moment dat să-și vorbească în versuri (versurile lui Keats, firește), ceea ce de la un punct încolo te face să te urci pe pereți. Plus că între Ben Wishaw și Abbie Cornish nu există nici o știință.

» Când am văzut *Taking Woodstock* de Ang Lee mi-am spus: „Acesta e filmul cu cea mai frumoasă imagine de pînă acum”. Eric Gautier a imaginat pentru povestea lui Ang Lee despre cum s-a organizat concertul de la Woodstock la Woodstock, culori calde și un univers psihedelic cum nu am mai văzut în nici o încercare cinematografică de reconstituire a delirului vizual pe care îl are cineva sub influența drogurilor. Inspirîndu-se din romanul lui Elliott Tiber și Tom Monte, filmul lui Ang Lee spune povestea reală a lui Elliott, un tînăr întreprinzător din statul New York, venit peste vară pentru a salva de la faliment motelul ca vai de mama lui al părinților. Cu un tată supus (Henry Goodman) și o mamă voluntară și isterică (Imelda Staunton e demențială cînd începe să se plîngă funcționarului băncii că e persecutată pentru că e evreică, după ce a venit pe jos din Rusia hahaha!), junele Elliott îl apucă pe Dumnezeu de picior cînd cunoaște niște tineri care vor să organizeze un festival hippie. Filmul e un bildungsroman, pentru că Elliott parcurge, în cele trei zile ale festivalului și în cele de pregătire a lui, un curs rapid de emancipare de sub tutela familiei și de asumare a propriei sexualități. Filmul e foarte atent pregătit la nivelul producției, cu o armată de figuranți îmbrăcați (sau dezbrăcați) și coafați ca niște hippies, și e atît de bine filmat și ținut în mînă, încît îți dă de multe ori

impresia că nu e ficțiune, ci documentar. Curios, critica americană de la Cannes nu l-a luat în brațe. Azi dimineață, cînd m-am dus să-mi iau reviste de la Hotelul Majestic, l-am văzut pe actorul principal, Demetri Martin (pe care sigur îl știți din videoclipul trupei Travis, în care își dă jos tricouri de pe el). Acum se pregătea să intre într-un microbuz. Era în trening.

» Îmi place foarte mult ce face Jacques Audiard, iar *Un Prophète* mi-a demonstrat că nu degeaba francezul a scos doar cinci filme pînă acum, pentru că le pigulește pînă le merg fulgii. *Un Prophète* este povestea unui infractor mărunț băgat la pîrnaie pentru un an, dar care face realmente școală în pușcărie. Nu doar învață să scrie și să citească. Omoară un om, devine omul de încredere al unui mafiot corsican și învață să-l înfrunte pe corsicanul atotputernic. Audiard îl reia pe Niels Arestrop pe care îl folosise în *Și inima în loc mi se opri/De battre mon coeur s'est arrêté* în rolul mafiotului corsican, iar pentru cel al eroului, Malik, a descoperit un actor extraordinar. Nu m-aș mira dacă ar lua un premiu de interpretare la Cannes. Tahar Rahim e o combinație de Robert De Niro tînăr și James Franco. Aflat la primul lui rol mare, duce un întreg film în spate. Și da, Jacques Audiard nu se dezmente. Fidel temeii sale favorite – ucenicia în ale vieții –, el comută pe o canava la modă (în Franța e la zi dezbateră despre penitenciare), fără să-i pese de social. Pînă azi, 19 mai, *Un Prophète* conduce în clasamentul alcătuit de revista „Screendaily” pe baza voturilor a 10 critici străini (urmat de „Bright Star”).

Un Prophète, în regia lui Jacques Audiard

» *Kinatar* este unul dintre cele mai anti-cinematografice filme văzute la Cannes și „ever”. Filipinezul Brillante Mendoza a fost luat și anul trecut în Competiția Oficială de la Cannes, dar parcă acel *Serbis* era mai legat decît acest *road-movie* inutil și zgomotos în care un elev de la școala de poliție din Manila asistă la maltratarea, uciderea și dezmembrarea unei prostituate. Văzînd a doua operă a lui Brillante Mendoza, de la care recunosc că am ieșit cu 10 minute înainte de final pentru că mi s-a făcut rău („Bine c-ai plecat, fată, că p'ormă au și tăiat-o”, mi-a spus Leo), am ajuns la concluzia nu atît că cineastul columbian nu le are cu cine-maul ci, mai grav, că urăște oamenii.

» *Agora*, de Alejandro Amenábar, prezentat în Selecția Oficială, dar în afara competiției, e un film de epocă și în același timp contemporan. Cu acțiunea plasată în Alexandria, cu patru secole după Iisus Christos, cu o Hypatia (Rachel Weisz) pe post de femeie independentă și astronom, în jurul căreia gravitează trei bărbați, nu este un film istoric, ci o interpretare a istoriei. Capitolele sînt prefațate de imagini din satelit, iar regizorul pune mereu în perspectivă evenimentele. Intoleranța religioasă e calul lui de bătaie și, așa cum Hypatia caută să descifreze mișcarea astrilor bănuind că aceasta e caracterizată de simplitate, așa și scenariul arde pînă la esență faptul istoric. Intoleranța religioasă e un dat al tuturor religiilor. Nimeni nu e mai presus de ea. Ceea ce ar putea fi un defect al scenariului e pînă la urmă o calitate pentru că povestea e curat scrisă, evenimentele reflectîndu-se unele pe altele. *Agora* e un film frumos, dar nu era de competiție. Unul dintre rolurile lui e interpretat de Max Minghella, fiul regretatului Anthony Minghella.

» *Antichrist* de Lars Von Trier e în mare parte un film care te ține cu răsuflarea tăiată. În mică parte (ultima, cînd începe „tăiatul”) aproape că te împiedică să te uiți la ecran. Filmul a ieșit din străfundurile unei depresii a cineastului, combinată cu amintiri ale unor vise sau reminiscențe ale pasiunii sale pentru opera lui August Strindberg. În orice caz, nu cred că filmul trebuie disecat cu armele logicii pentru că ar avea de pierdut. E impresionant, e puternic, te scandalizează, te sperie. Ar merita Palme d'Or-ul pentru prima oră a lui (sau puțin mai mult). De aceea spun că, fiind atît de inegal, accesul lui la palmares depinde de umorile în care au fost jurații în ziua proiectiei.

DAMELE GAZETIERE

Emilia CHISCO

Prima zi la „Opinia”

Se întîmpla la 2 mai 1897. „În jurul unei mese lungi de lemn alb boită cu negru”, membrii echipei de redacție a cotidianului „Opinia” ședeau „înșirați în diverse poze ierarhice și cugetătoare”, punînd la punct ultimele detalii din primul număr al gazetei. De atunci trecuseră doi ani, iar acum, pe 2 mai 1899, cronică *Oameni și lucruri*, semnată de Juvenal, rememora acea zi „istorică”. La mijlocul acelei mese lungi, „sta primul redactor, la dreapta lui răsfoia tușînd ușor, sufocat de nicotina unui nesfîrșit număr de țigări Intim Club, un exemplar voluminos din Neue Freie Presse, colaboratorul însărcinat cu traduceri din gazete nemțeste. El cumulase și funcțiunea de prim reporter și așezat la masă balansa între punerea în ordine a notelor sale de reportaj și știrile din gazetele străine pe care trebuia să le traducă. La stînga primului redactor perora cu foc un idealist, coleg de redacție, student în Medicină, socialist de convingeri și oportunist de meserie căci făcea gazetărie într-o officină conservatoare. La capătul mesei, Tristis (n.r. – publicistul A. Steuermaier – Rodion), gînditor și melancolic răsfoia niște mici

filișoare mîzgălite cu rînduri scurte scrise în toate sensurile și se silea să le pună în ordine, el un dezordonat visător”. Din tablou nu lipsea nici semnatarul cronicii de față, așezat „peste drum de primul redactor”, care, neștiind cum să-nceapă „atacul coloanei a patra”, se svîrcolea „în cleștele de fer a unei stări de prostații”. Puțin mai încolo și așezați la rînd, reporterii de mîna a doua își coordonau notele și transmiteau pe rînd primului redactor, „care încrețea din sprîncene la cetera lor și se necăjea să le deie un aspect mai prezentabil”. Așa arată cronică zilei în care apărea primul număr din „Opinia”, a cărui „temelie” fusese turnată din ajun: „se zețuise fondul, coloana a cincea, «Oameni și lucruri», «Externele», «Științi, literă și arte» etc. Aproape de 12 ore primul număr al «Opinie» era făcut”. Peste cîteva ceasuri, seara, apărea primul număr din cel de-al doilea cotidian de orientare conservatoare din Iași, după „Evenimentul”. Cele două gazete au fost însă, dincolo de simpatia politică, cele mai importante cotidiene ale Iașului la sfîrșit de secol al XIX-lea și început de secol XX.

www.salonbd.wordpress.com
www.ccfiasj.ro

SALONUL DE
BENZI DESENATE

IAȘI 22-23 mai 2009

Invitați de onoare:

Emmanuel Lepage, Augustin și Dan Popescu
Dodo Niță, Alex Ciubotariu, Lucian Amarii (Jup)

Dan Petrescu – Preliminarii la Secta gînditorilor de estradă

Editura Polirom va publica în această vară un nou volum de Dan Petrescu, *Secta gînditorilor de estradă*, în colecția „Ego. Publicistică”. Cartea cuprinde texte apărute în „presa noastră relativ liberă” în perioada 1990-2005, în care Dan Petrescu analizează legătura dintre intelectualitate și mediul politic. Volumul poate fi considerat cronică unui „examen pe viu” pe care l-au dat intelectualii după 1989, în căutarea altor privilegii dispărute odată cu vechiul regim.

**„Prin bestialitatea și decăderea lor, scriitorii întrec pe oricine.”
Nadejda Mandelstam, *Fără speranță***

(...) Marea provocare căreia inteligența noastră a trebuit să-i facă față după schimbarea de regim din 1989 a fost găsirea altor surse de privilegii decât cele de pînă atunci, dispărute odată cu vechiul regim. În măsura în care ruptura de acesta se voia reală, se ivea și necesitatea ascunderii unor relații prea strînse cu el (mergînd de la acceptare tacită la complicitate criminală). În fine, o a treia provocare și cea mai importantă pentru supraviețuirea vechilor idoli, deși cea mai puțin băgată în seamă, decurgea din libera circulație a informației: pe neașteptate, gînditorii noștri intrau în concurență directă cu tot ce se găsește oriunde altundeva în lume. Or, pentru foarte mulți dintre ei, proba de foc a concurenței mondiale a fost fatală; încrezătorii în falsele profeții care vedeau, de pildă, viitorul literaturii în Est, oamenii noștri de litere și-au inchipuit că e de-ajuns pentru asta să continue a scrie exact la fel cum făcuseră pînă atunci, mizînd îndeosebi pe producția de poezie și, în general, pe o masă de cititori de literatură pe care le-o asigurase din belșug viața închisată și cenușie din vechea orînduire. Așa se face că astăzi, la aproape două decenii de la eliberarea cîmpului intelectual de constrîngerile dictaturii, avem în față un peisaj dezolant. O parte a pontifilor din trecut a izbutit să accedă la poziții instituționale avantezoase, în virtutea îndelungatului antrenament în cățărare ce-i era propriu, dublat de automata blocare a pozițiilor ocupate și/sau de atenta selecție, oricum parcimonioasă, a unor posibili continuatori, evident, în același stil. O altă parte,

» „Gînditorii noștri” au intrat în lumea liberă globalizată, iar concurența directă s-a dovedit a le fi fatală în multe cazuri – „așa se face că astăzi, la aproape două decenii de la eliberarea cîmpului intelectual de constrîngerile dictaturii, avem în față un peisaj dezolant”, după cum apreciază Dan Petrescu. În viziunea acestuia, mediul intelectual românesc este caracterizat de „înfumurare”, „eclipsă a spiritului critic”, „limbuție facilă”.

deseori aceeași, s-a aventurat (și) în politică, unde a gafat sistematic. Toate aceste mișcări din interiorul cîmpului intelectual întîmplîndu-se însă în condițiile unui dezinteres crescînd al publicului, au căpătat aerul unei agitații obișnuite mai cu seamă înăuntrul unei secte; nu-i vorbă, medii ca acelea ale artiștilor plastici sau muzicienilor au avut dintotdeauna acest caracter, astfel că, din exterior, ele dădeau impresia unor cercuri liniștite, dominate de o concordie deplină; dar aceasta implica obligatoriu abdicarea de la orice demers critic, ceea ce face ca acum, cînd spectrul insularității sectare s-a întins la toate manifestările noastre culturale, spiritul critic să fi dispărut cu desăvîrșire din mainstream (canalul cultural al televiziunii de stat este un bun exemplu în acest sens, el prezentînd de-a valma și cu egală atenție fapte culturale de niveluri și anvergură complet diferite și chiar incomensurabile).

Dacă e adevărat că România suferă dintotdeauna de mizerie (devenită astfel endemică), e în ordinea firească a lucrurilor ca mizeria să-și fi selectat și/sau excretat propriile ideologii (de genul sămănătorismului, legionarismului, comunismului, chiar protocronismului ș.a.); avatarul lor care evoluează astăzi în avanscenă reprezintă snobismul acestor ideologii ale mizeriei, indiferent cum s-ar numi el în prezent și de la ce tradiție s-ar reclama, fiindcă, de oriunde s-ar inspira, rămîne o caricatură.

Există așadar o avanscenă, care a fost ocupată printr-o agresivă campanie de autovalorizare – favorizată de inerția mentalităților, de înfumurarea „elitelor”, de eclipsa spiritului critic – purtată de cîțiva gînditori cu accentuate inclinații histronice: fotografiile lor, mult mărite, pot fi admirate la fiecare tîrg de carte autohton; îi citim în presă, îi vedem

la televizor, le admirăm limbuția facilă, papioanele și lavaliererele caraghioase (dar, vorba lui Michaux: cine și-ar pune pe el ceva care să-l contrazică tot timpul?), prestațiile pline de comic (involuntar) care-i fac emulii unor Horia Căciulescu, Puiu Călinescu, Radu Zaharescu etc. Aceasta este secta gînditorilor de estradă și cu ea ne vom amuza în cele ce urmează.

Dincolo de dorința unei perpetue vizibilități, împinse, cînd se întîmplă, pînă la o jenantă senectute, acești cabotini culturali sînt mai presus de orice afectăți de sindromul genialității: toți se cred și se proclamă genii, expressis verbis sau printr-o gesticulație anume, cînd nu o fac prin reciprocitate de servicii ori întretîinînd o curte de adulatori deghizată în cenaclu. De aici și marea lor contrarietate: cum e posibil să nu avem și noi un premiu Nobel de literatură?! Periodic, se lansează astfel tot felul de liste cu potențiali nobelizabili români, care de care mai merituosi în mica lor parohie. E de înțeles de ce aerul tare din jurul atîtor spirite de excepție poate constitui pentru cineva cu mai mult simț al proporțiilor chiar un motiv de exil – cum mărturisea că s-a întîmplat pentru el Matei Călinescu, în amintirile-i dialogate cu Ion Vianu. Firește, o discuție despre fantasma romantică a geniului sau despre conținutul ei prefascist, atins de Walter Benjamin și alții, nu-și are rostul la noi, unde prea puțini sînt pregătiți s-o înțeleagă, și mai puțini dispuși s-o accepte.

Destul de stupefiantă pentru statutul de intelectuali despre care clovni noștri n-au nici o îndoială că li se cuvine este înregimentarea lor cu arme și bagaje de partea vreunei concepții, teze, teorii, mode anume, altfel spus angajarea ce pune capăt libertății de opinie, adică tocmai menirii intelectuale prin excelență. Astfel, mulți se afixează ca spirite religioase, ortodoxiste în principal, ceea ce, după Lu-

mini și Kant, este cel puțin un anacronism. Pentru cei care au tămiat comunismul (încă majoritari), e întrucîtva explicabil să-și fi schimbat o pereche de ochelari de cal cu alta; dar pentru ceilalți din noile generații, născuți direct în sutane, vizibile sau nu?...

Alții, avînd cel puțin avantajul de a nu se lăsa tiranizați de niște idei moarte, se găsesc să vitupereze corectitudinea politică, de parcă aceasta ar exista la noi și ar face ravagii precum aiurea, într-un timp deja revoluționar! Ei ne îndeamnă astfel să-i aclamăm drept conștiințe planetare, gardieni ai bunului mers al ideilor în lume, oriunde s-ar ivi ele, cu (teoretic) sau (de regulă) fără participarea noastră.

Amețitoare schimbări de profil se adaugă libertăților lipsite de orice criterii pe care ni le-am luat aproape toți, asumîndu-le drept „cuceriri revoluționare” într-o asurzitoare cacofonie; așa se face că un fizician vrea să treacă drept filosof, un critic de artă drept istoric al religiilor, un filolog drept istoric, alți istorici trec la studii religioase, inginerii se avîntă și ei în domenii cu totul inedite pentru formația lor, toți aceștia fiind de fapt, în chip mai mult sau mai puțin fericit, niște diletanți, adică lipsindu-le background-ul necesar noilor lor „specializări”. Nimic de mirare totuși la noi, care am avut și/sau mai avem încă, în cea mai bună tradiție lăutărească, traducători premiați pentru tălmăcirile lor din limbi în care erau incapabili să articuleze vreo silabă, profesori de literatură care credeau că erizipelul e o figură de stil, romancierii pe nedrept acuzați de plagiat, cîta vreme negrii folosiți de ei erau aceia care le incurcau fișele, critici literari cu duimul care n-au propus nici cînd vreo teorie sau vreun concept ce să-i legitimeze ca atare, cum era moda odinioară, etc.

Politica noastră culturală oficială este dirijată în acest timp către menținerea artificială în viață a unor scriitori deja mumificați și crearea în eprubetă a altora noi, un fel de avortoni exportați tot artificial, adică selecția după criteriile noastre și traduși pe banii noștri; au fost prinse în acest joc unele edituri particulare conduse de oameni proveniți din afara vechilor medii scriitoricești, lesne de păcălit de aceea de falsele reputații și de prestigiile imaginare etalate abundant în turnele noastre de genii.

Ne aflăm așadar pe un teren în care impostura a ajuns să constituie regula și chiar să fie admirată, în nu puține cazuri cînd prilejuiește cariere dintre cele mai lucrative; uneori nici nu trebuie prea multă osteneală – stăruința în necinste intelectuală capătă cu timpul o aură de respectabilitate și se clasicizează, deschizîndu-le astfel larg porțile Academiei, de pildă, unor rebuturi promise nemuririi.

Să adăugăm că orice subiect incapa pe mîna măscăricilor noștri culturali este, deliberat ori nu, tratat impropriu, superficial, iresponsabil, bagatelizat sau luat în deridere, adică ratat; așa s-a întîmplat cu Gulagul, Holocaustul, evenimentele din 1989, interbelicul, legionarismul, dosarele Securității, democrația, liberalismul și ce va fi fost să mai fie la noi pricină a vreunei dezbateri publice.

Dar cartea de față nu este un pamflet și nici un studiu sistematic de patologie culturală; încercare de micrologie mai degrabă, ea se mulțumește cu înregistrarea incompletă a unor simptome de, aș spune, incongruență, ca atunci cînd observăm apariția unui ins în redingotă și încălțat cu bascheți...

Martie 2009

„Nu mă interesează să distrug «narațiunea», ci să o restaurez”

Interviu realizat de Valentina Chiriță

Personajele cele mai lucide și cinice, cum e de pildă Kernal (Paul Nitzos) din Villa Vortex, lansează cuvinte dure la adresa celor care cred că stăpînesc un sistem sau altul, proliferînd însă minciuna sau falsele interpretări. Îi avem, de exemplu, pe jurnaliști, „cultura pop totalitară” sau pe omul politic care vorbește în slogani. Misterul începe cu întreruperea interpretării/producerii sensului sau nu ar trebui să le separăm?

Aș spune mai degrabă că misterul e tocmai semnul apariției sensului, deci al invizibilului, în mijlocul simulacrelor vizibile din care e formată lumea oamenilor, care se caracterizează din ce în ce mai mult printr-o împotmolire în mecanismul raționalist și eugenist, altfel spus în domnia logicii pure, într-un soi de smintire. Auschwitz era o „mașină” de o logică imbatabilă, în care sensul dispăruse cu desăvîrșire, sau, cum ziceau paznicii lagărelor: „În locurile astea nu are rost să te întreb de ce”.

Există în cărțile dvs. o plăcere manifestă pentru dinamitarea „uzinelor sensului” și a construcțiilor narative pur referențiale (ficțiunea ar trebui să meargă mină-n mină cu descoperirile științifice, cum declarați) – mă gîndesc la Villa Vortex unde putem da peste un fel de literatură fractalică: personajul matrice gîndit ca multisampler, ca generator de identități, preferința pentru rețeaua narativă și hiperlink în pofida ficțiunii de tip matrioșka. Vă considerați un scriitor-hacker? Care e cel mai eficient cod-virus pentru distrugerea sistemului „central” al narațiunii?

Recunosc că îmi place destul de mult să dinamitez structurile narative care mi se

par învechite, și nu pentru că ele ar fi „date” – de cele mai multe ori, autorii din secolele trecute îi întrec în „inovație literară” pe majoritatea autorilor contemporani –, ci pentru că nu zic mai nimic despre pierderea sensului resimțită în secolul XX, nu ne înfățișează motivele și felul în care aceasta s-a produs, demonstrîndu-se mai ales incapabile să restaureze o coerență sens/formă, care după părerea mea este principiul de căpătîi al literaturii. Într-adevăr, teoriile științifice pe baza cărora se construiesc romanele mele le influențează în mod direct forma, dar și sensul în egală măsură; fie că e vorba despre genetică, cosmogonie, fizică cuantică sau de tehnologiile de rețea, hiperlinkuri sau *sampling*, ele au un impact hotărîtor asupra scrisului meu, dînd naștere acelei „Centrale Literatron” pe care o văd ca pe un soi de inel-accelerator de particule.

Nu mă interesează neapărat să distrug „narațiunea”, ci dimpotrivă, să o restaurez. Distrugerea pe care o operez este creatoare, iar dacă sînt un hacker care dispune de un cod-virus, atunci să zicem că duc un război ÎMPOTRIVA celor care vor să distrugă viitorul omului prin pseudo-transgresiuni și simulacre ideologice.

Marie Zorn, bransată la Joe-Jane, tipă și ea „connect-I-cut”? Instanța maternă e pulverizată, Marie își respinge mama biologică și moștenirea ereditară, devenind o gazdă pentru gemenele „ei”, Sara și Ieva, care-și găsesc în eroul ocazional Toorop un tată adoptiv. Totuși, la finalul cărții, gemenele intră în posesia unor concepte destul de tari. De ce să rupi logica filială ca să accezi la alta, nu e o contradicție?

În *Babylon Babies*, printre alte teme abordate, m-au preocupat devianțele postmoderne care duc la distrugerea legăturilor filiale. „Mama biologică” a gemenelor Zorn nu acționează în virtutea dorinței de a CREA copii, nu o interesează deci DIFERENȚA în REPETIȚIE (cf. Deleuze), ci urmărește să se REPRODUCĂ prin clonare replicativă, printr-o repetiție centrată numai și numai pe esența ei.

În schimb, Marie Zorn, „mama purtătoare”, le va proteja ca și cum ar fi propriile ei fete, așa cum de fapt și sînt, ajungînd așa tocmai datorită „metatehnologiilor” neurogenetice pe care le folosește Darquandier. De altminteri, mă

gîndesc că ADN-ul *junk*, adică 96% din moștenirea noastră genetică așa-zis „inutilă”, locul unde se petrec mutațiile și legăturile cele mai importante, e poate fundamentul sufletului uman, sau măcar al conștiinței.

Cît despre Toorop, el nu-i un „erou ocazional”, ci singura figură paternă care ar putea să se potrivească în destinele lui Marie Zorn și ale fetelor „sale”. Pentru că e un luptător, viața lui e tot ce le poate el oferi.

În Babylon Babies, Toorop învață să se descurce cu brațul lui bionic, roboții capătă atribute umane: plăcerea (evident, nereproductivă) sau sinuciderea, iar corpul uman posedă resursele necesare pentru a face saltul către o nouă specie, dacă ne gîndim la ADN-ul junk. Cum vedeți relația dintre om și mașină, corpul uman rămîne în continuare un vehicul esențial, un suport, ca la Stelarc, sau e depășit?

Tendința actuală a Lumii-Tehnică tinde să estompeze barierele ontologice dintre diversele creaturi care populează planeta. Atributele umane sînt recodate atît în mașini, cît și în animalele transgenice, însă nanotehnologiile vor să se infiltreze în organismele noastre mai bine decît în amalgamul „cyborg” al artiștilor postmoderni ca Stelarc; tot așa, odată cu ingineria inversă genetică, atribute care datează cu mult înaintea apariției lui *homo sapiens* vor putea să fie transferate în capitalul nostru genetic. „Egalitatea democratică” între specii: victoria finală a biopoliticii eugeniste.

Nu mai „saltul” cuantic către o „nouă specie” ar putea să permită întreruperea acestei agende criminale, căci „noua specie” nu e altceva decît procesul Restaurării Omului Integral, cel de dinainte de Cădere. De-asta sînt gemenele Zorn un așa de mare pericol pentru Umanitate, ele reprezintă nu numai viitorul, ci sînt chiar Alfa și Omega.

Dacă ar fi să-l aleg pe cel mai puternic personaj din cărțile amintite pînă acum, ar fi cel din Villa Vortex, acel cosmokrator care „actualizează Logosul”, însă l-aș pune în continuarea Omului Luminilor. Există o diferență?

Omul Luminilor, dacă vorbim despre același lucru, este exact genul de om care a încercat și continuă să încerce să se integreze în fluxul de informații pentru a „actualiza Logosul”, în majoritatea timpului sub forma unui dispozitiv de clișee umanitare. Logosul este ÎNTRERUPEREA fluxului de informații și prilejuiește o cunoaștere i-mediată.

Iar cosmokratorul, *creatorul de lumi*, este o veche noțiune patristică, una din calitățile Celei de-a Doua Persoane din Sfînta Treime. Din păcate, conceptul a fost deturmat de ereticii gnostici care l-au transformat în „demiurgul” lor.

„ASCULT MULTE LUCRURI, DE LA MUZICA CLASICĂ PÎNĂ LA ROCKUL CEL MAI FUTURIST”

Povestiți-ne despre proiectul Schizotrope. Ați citit acolo cîteva texte din Deleuze, ați încercat să obțineți o voce deteritorializată? Acum ce muzică ascultați?

Proiectul *Schizotrope* a luat ființă în urma întîlnirii mele în 1997 cu muzicianul Richard Pinhas, prieten foarte apropiat al lui Gilles Deleuze și fondator al formației Heldon, prima aventură electro-rock franțuzească, inițiată în 1971. Proiectul nostru tocmai că nu încerca să „ilustreze” textele lui Deleuze, ci să producă o sinteză (disjunctivă) între texte, voce și muzică. Vocea trebuia să fie un *input* ca toate celelalte, textul trebuia să se moduleze după sunet, iar muzica să dea o idee asupra sensului teoriilor sale. Totul era gîndit ca o adevărată *punere în aplicare a gîndirii sale*.

Ascult multe lucruri, de la muzica clasică pînă la rockul cel mai futurist, cred că o listă n-ar folosi la nimic.

Îmi plac mult remixurile făcute de Nitzos în Villa Vortex, Kraftwerk combinat cu noise industrial, imnuri rusești în spațiu, vocea mutantă a lui Iuri Gagarin și alte elemente space pop. Care e funcția acestui tonomat apocaliptic?

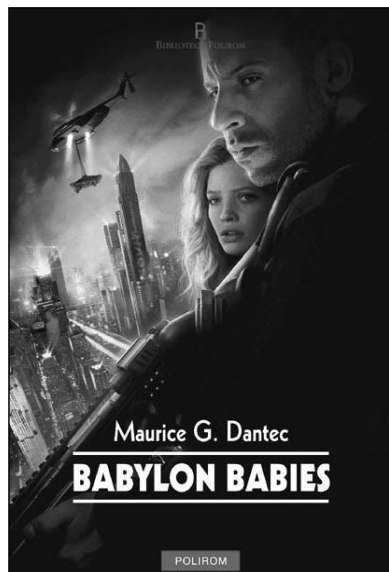
Această muzică e coloana sonoră a romanului, integrată în narațiune. E o reprezentare a *sintezelor sonice* a secolului XX.

Kernal e pe speed (drogul cyberpunk, nu?), Toorop alege iarba, dar mai sînt și altele, exclusiv de laborator, cum e Vehiculul din Babylon Babies. Sînt drogurile de nedespărțit de experiment?

Cred ce credea și Ernst Junger, de pildă. Sau la fel de bine Aldous Huxley. Ca și William Burroughs, ca să fac o treime.

Dacă ați ieși vreodată în stradă, care ar fi motivul?

În privința acestui subiect prefer să păstrez tăcerea, pentru moment.

» Maurice G. Dantec, *Babylon Babies*, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XXI”, Editura Polirom, 2009

O castelană în exil: Ada d'Albon la Teatrul de l'Orme

Pentru prima dată după 30 de ani de exil în Franța, actrița Ada d'Albon și regizorul Laurențiu Azimioară au pășit din nou pe o scenă românească. De Ziua Europei, Ambasada României la Paris a invitat Teatrul de l'Orme, înființat de cuplul de români în 2002, să joace pe scena Palatului Béhague spectacolele *Savannah Bay* și *Amanta engleză* de Marguerite Duras. „Sala a vibrat, e tot ce-și poate dori un actor”, a spus Ada d'Albon, aplaudată minute în șir de cei 150 de spectatori, francezi și români, pentru rolurile consecutive din cele două piese.

Cristina Hermeziu

Pe linie paternă, un străbunic al Adei d'Albon a fost frate cu Sergiu Culianu, bunicul lui Ioan Petru Culianu. Alți strămoși junimiști donaseră un corp de clădiri în care încă mai funcționează și astăzi, la Iași, Liceul „Oltea Doamna” („Mihai Eminescu”). Oameni cultivați și cu stare, d'Albonii s-au înrudit, din secolul al XIX-lea, cu familiile Zarifopol, Culianu, Nanu, purtînd deja în sînge, din secole mai vechi, înrudirea cu Bourbonii Franței și stirpea Regelui Soare. Pe linie maternă, Ada d'Albon a fost nepoata lui Mihail Sadoveanu. Din bogatele aluviuni familiale o parte a rămas o simplă anecdotă, altele au devenit o hrană spirituală pentru un destin frămîntat, de excepție. Fibra creatoare s-a desăvîrșit și a devenit coarda de salvare pentru un artist în exil.

Țară de exil

În 64 de ani, viața i-a oferit Adei d'Albon mai multe începuturi și mai multe

sfrîșituri. S-au contopit atunci cînd a renăscut, îndrăznind, după 20 de ani de exil, să redevină actriță, într-o limbă străină, pe scena singurului teatru parizian înființat de un român, soțul ei, regizorul Laurențiu Azimioară. În deplină putere creatoare, cuplul a plecat din România în anii '80, lăsînd în urmă o carieră importantă și pagini excepționale din istoria teatrului românesc.

Pămîntul de adopție, Franța, care, în ciuda rădăcinilor familiale nobile, nu i-a primit de la-nceput cu brațele deschise, a fost întotdeauna pentru Ada d'Albon o țară de exil. Drama s-a sublimat prin creație. Un fel de castelană, Ada d'Albon oficiază astăzi la nr. 16, pe strada Ulmului, în arondismentul 19 al Parisului: castelul ei este Teatrul de l'Orme.

Trenul vieții și al exilului

Ada D'Albon s-a născut în aprilul an 1944, la Praga, unde tatăl, Ion d'Albon, era diplomat în delegația României. Destinul anecdotic făcuse ca părinții, ambii originari

din același oraș moldav, să nu se fi zărit niciodată pe străzile Iașilor, dar să rămînă pentru o viață împreună după întîlnirea petrecută într-un cartier praguez. În august, cînd România a întors armele, toți cei care se aflau în ambasadăle țărilor ocupate de nemți au fost luați prizonieri. „Aveam trei luni cînd părinții mei au plecat spre Germania într-un tren, înghesuiți ca sardelele, unii peste alții, făcîndu-și nevoile pe loc, povestește Ada d'Albon. Mă hrăneau cu coji de cartofi fierte în apa de la locomotivă: «N-ai avut, draga mea, nici o boală», îmi spunea mama.”

În apartamentul din arondismentul 20 al Parisului fetița păzită de soartă în vagonul cu prizonieri privește senin din tablouri pictate de Nelly Știubei, Eugen Drăguțescu, Mihaela Pătrașcu Școrțescu. Povestea care se deapănă este și a lor.

Cînd nemții au început să piardă războiul, părinții Adei au fugit în Italia cu un taxi. Rudele italiene ale tatălui l-au ajutat să intre în diplomație, iar fetița a fost crescută pînă la doi ani într-o mănăstire. „Prima mea limbă a fost italiana”, precizează actrița și, cu aerul că pînă acum totul a fost limpede, replica încheie frust un capitol. Cel care stă să se deschidă se va dovedi cu mult mai complicat.

În casa unchiului Sadoveanu

În salon, un perete întreg e dăruit bibliotecii, cărți în limba română și franceză de care se sprijină cîteva fotografii de familie, încovoiate de uscăciune. Într-una din ele sînt Valeria și Mihail Sadoveanu. Rodica Mitru, mama Adei d'Albon, a fost soră bună cu Valeria, soția scriitorului. „Cum tatăl meu avea o vară care se numea Zizi Lambrino, prima nevastă a lui Carol al II-lea, cum sora mamei mele, Valeria, s-a căsătorit

cu Mihail Sadoveanu, care pentru o scurtă perioadă a fost vicepreședintele Republicii, au început să vină în Italia scrisori incomode. Părinții s-au întors în România ca să nu facă rău familiei”, povestește actrița. Ca să fie independent, tatăl a început studii de medicină la București, familia locuind în casa unchiului Sadoveanu pînă la moartea scriitorului, în 1961. Această triplă apartenență – Sadoveanu, Zizi Lambrino, familia d'Albon cu rădăcini în Franța – s-a transformat într-un stigmat: „Lumea a vorbit foarte urît de Sadoveanu. Dar el rămîne un mare scriitor. Aici, în Franța, Sartre a luptat pentru comunism și e în continuare un mare scriitor. Apartenențele politice n-ar trebui să nimicească excelența în cultură. Sînt conjuncturi. Și apoi cine n-a făcut greșeli, cine n-a crezut în niște idealuri? Sadoveanu, cea mai generoasă ființă pe care am cunoscut-o, la 70 și ceva de ani, a crezut în comunism, a scris despre mizeria omenirii, s-a luptat pentru egalitate și am fost foarte jignită de modul cum s-a vorbit despre el, extrem de urît. Nu puteam să fac un pas sau să avansez în meserie fără să mi se spună, «nepoata lui Sadoveanu».”

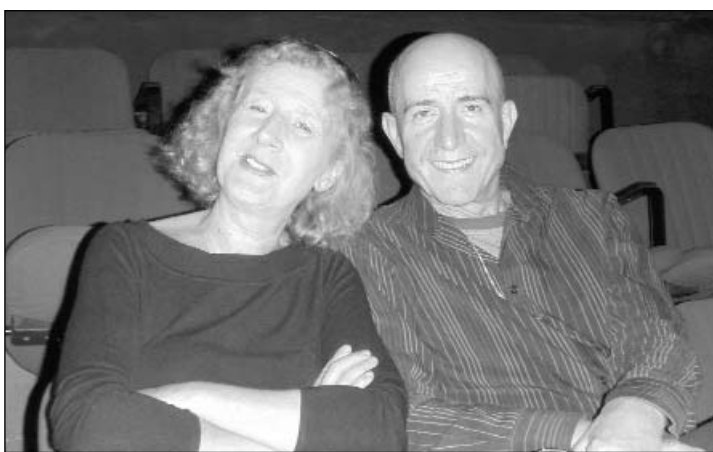
Ada d'Albon îmi aduce o cafea cu lapte într-o cană generoasă, cît căușul celor două palme, rotunjit în porțelan fin. Pînă la 16 ani, în casa Sadoveanu a trăit ca în „culisele unei Academii”, avînd parte de o stimulare intelectuală permanentă: asculta lecturile scriitorului, interpretările muzicale ale unor pianisti precum Sviatoslav Richter, conversații între epigraști, actori, pictori celebri. La casa de la Neamț a scriitorului mergeau împreună cu Maria Tănase, Boureanu, Demostene Bottez, Vianu sau „Madame” Bulandra. Pasiunea pentru teatru s-a insinuat fără ostentație: fetița cu ochi albaștri dintr-un tablou de Știubei avea să știe devreme ce vrea să

facă în viață. „În România am venit la trei ani și jumătate și mama m-a dus să văd o operă-balet, *Macul roșu*. Atît am plîns la spectacol încît mama a trebuit să mă scoată din sală. Mergeam în fiecare săptămînă la teatru. Sadoveanu fusese directorul teatrului din Iași, cunoșteam actori, veneau la noi în casă. Vara mea, Cristina Zarifopol, avea un teatru de jucărie, cu decoruri, cu marionete. Făceam minispectacole, stăteau copiii cu gurile căscate. Le-am spus părinților că voi face teatru pe la 12 sau 13 ani, dacă nu – istorie. Și azi mă pasionează istoria. Dar am făcut teatru. Nu pot să trăiesc fără scenă. Face parte din mine.” O spune o artistă care, hotărînd în anii '80 să plece definitiv în Franța, a crezut că nu va mai pune niciodată piciorul pe o scenă.

Exilul – o piesă dură

Mai întîi au fugit părinții Adei d'Albon. „Părinții mei visau de mult să plece în Franța. Dar n-am aflat decît în ziua plecării cînd, lîngă mașină, mama mi-a zis: «Noi nu ne mai întorcem». Mi-a căzut cerul în cap. Pentru că eu nu voiam să plec. Unde să plec în lumea largă să mai fac teatru?!” A acceptat să plece „din uzură”: „Eram amenințată că părinții erau fugiți. Am fost convinsă că plecarea va însemna o renunțare totală la teatru”. Ajunși la Paris cu băiețelul lor de trei ani, Ion, cuplul Ada d'Albon și Laurențiu Azimioară e sfătuit să-și schimbe meseria pentru a rezista în noua țară. Descurajați de toți, inclusiv de ministrul francez al Culturii din epocă, cei doi români își jură că nu vor cere de la nimeni nici un capăt de ață și au îndrăzneala de a înființa la Paris o școală de teatru: „Nici nu cred că a fost curaj, a fost instinctul de supraviețuire. N-aș fi putut să fiu funcionară la poșta sau, așa cum ni

EXILUL – O CICATRICE NOBILĂ

Ada d'Albon împreună cu Laurențiu Azimioară la Teatrul de l'Orme

La vîrsta de cinci ani și la doar doi ani de la venirea în Franța, Ion, băiatul cuplului Ada și Laurențiu, s-a încapățînat să nu mai vorbească românește. O tristețe în plus, pe care mama a adăugat-o, neputincioasă, la ruperea de țară și de prieteni, mai toți actori faimoși, Gina Patrîchi, Irina Răchițeanu, Micheta Juvara sau Olga Tudorache. Noua patrie, după ce i-a furat limba creației, era gata să-i fure și copilul care, la 12 ani, a suferit un grav accident de mașină. În timpul comei, mama și bunica i-au vorbit în românește, promițîndu-i, cînd se va face bine, ceea ce băiatul își dorea de mult, un cățel. Revenirea la viață a însemnat și revenirea la limba maternă, unica pe care, de altfel, a înțeles-o noul său prieten, cățelul promis. Azi, Ion Azimioară, actor la rîndul său, pe lîngă o română curată, vorbește încă trei limbi, iar dacă se întîmplă ca în metroul parizian să audă cîntînd țigani români, i se umplu ochii de lacrimi. Nici tatăl, nici mama sa, invidiată în țară pentru particula nobilă a numelui, n-au încercat în vreun

fel să-i franțuzească numele de familie: „Azimioară a rămas Azimioară și în exil. Să se învețe francezii cu numele noastre!”, rîde Ada d'Albon care, rudă cu Bourbonii Franței, are nostalgia horelor și a zilelor de coasă din ținutul Neamțului unde, copilă fiind, îl urma în vacanțe pe unchiul Sadoveanu. Ca să poată pleca la părinți, în Franța, România comunistă i-a obligat să se rupă de tot: „Am lăsat mobile, am dăruit vreo zece mii de cărți, mare parte din tablouri: un Tintoretto, Tonitza, Paladi, Baba, moștenite de la bunica Ada Culianu. Casa noastră era pe locul unde astăzi e palatul lui Ceaușescu. Ca să pot să plec a trebuit să o cedez statului român”.

După 30 de ani de exil, rămîne intactă o anumită sfințenie pe care o dă iubirea pentru rădăcini. „Franța mi-a furat România. Mi-a smuls niște rădăcini care s-au rupt, pe urmă s-au refăcut. Noi sîntem aici pe o insulă-exil care se numește Teatrul de l'Orme. Exilul fură ceva din tine și-ți dă altceva. Chiar dacă e o cicatrice, e una care are o valoare.”

actrița Ada d'Albon din Paris

s-a spus, să facem informatică. Aș fi murit”. Francezii au înțeles repede că au de a face cu niște profesioniști, și școala de teatru a început să aibă succes. O întreb pe Ada d'Albon despre ce le vorbește prima dată studenților săi. „N-am fraze pregătite dinainte. Le vorbesc despre concentrarea pe scenă, despre felul de a asculta partenerul: una dintre cele mai importante date ale meseriei. Altfel, e doar un fel de lectură reciprocă. Dacă replica nu răspunde în interior, nu se întâmplă nimic pe scenă. De aceea trebuie recreat rolul tot timpul. Noi nu sîntem la fel niciodată și nici partenerul nu este la fel niciodată. Le explic apoi că, dacă ei nu cred că decorul de carton e adevărat, nici publicul nu crede. Putem să aducem aur, diamante pe scenă, n-au nici o valoare.”

În paralel și grație școlii lor de teatru, cuplul Ada d'Albon și Laurențiu Azimioară a creat spectacole care s-au jucat sporadic în săli din toate colțurile Franței, cu succes de public și de presă. Curajul de a fi vrut să facă teatru într-o altă țară și într-un alt sistem s-a sîfuit în încercări dure: „Ne-au furat, ne-au escrocat, am schimbat peste zece săli. Cu fiecare pas începeam iarăși de la zero. Veneam din România unde totul era de stat. Aici am ajuns să facem noi totul: muzică, decor, costume, întreținerea teatrului, administrația... În plus: cîte teatre și cîte spectacole erau în București pe vremea aceea? Aici sînt 700 de reprezentații pe zi. E o nebunie”.

Nebunia s-a transformat într-una și mai mare cînd, în 2002, Laurențiu Azimioară și Ada d'Albon și-au deschis propriul teatru, unul dintre cele mai frumoase din Paris, în arondismentul 19, pe strada Ulmului, la numărul 16.

Spectacolul renașterii

După ce a crezut că în țara de refugiu n-o să mai pună niciodată piciorul pe scenă, Ada d'Albon a renăscut spectaculos, din cenușa exilului, fiind astăzi ovaționată minute întregi, la scenă deschisă în spectacole precum *Savannah Bay* sau *Amanta*

engleză de Marguerite Duras. „Venind în Franța am rupt din mine, am ocultat dorința de scenă. A fost teribil. Îmi spuneam: cum să joc eu cu accent? Apoi, acum șase ani, după ce am înființat Teatrul de l'Orme, am montat spectacolul *Bernarda Alba* de Garcia Lorca. În rolul bătrînei nebune, mama Bernardei Alba, Josepha, juca o actriță care la un moment dat s-a îmbolnăvit și a trebuit să o înlocuim de urgență. Cum eu pusesem în scenă piesa, știam deja rolul. Am intrat și a fost un succes absolut de necrezut. Așa au înflorit toate dorințele mele de teatru.”

În *Savannah Bay*, la doi pași de spectatori, două femei evocă într-un dialog tulburător risipirea în iubire și pierderea în moarte a unei alte femei, mamă pentru una, fiică pentru cealaltă. Fiica, interpretată de actrița Liana Fulga, se încapăținează să știe; Ada d'Albon, stăpîna pînă și pe cel mai fin rid de suferință în rolul bunicii amnezice, se încapăținează să uite.

În *Amanta engleză*, Ada d'Albon incarnează, tot în limba franceză, un personaj ambiguu și tragic, Claire Lannes, amestec de fragilitate, nebunie și forță, care zădărnicesc încercările anchetatorului (actorul Gowen Pottiez) de a o face să mărturisească o crimă pasională. Spectaculoasă în construirea personajului, Ada d'Albon jonglează cu o limbă franceză perfectă și un accent pe care, la 64 de ani, l-a prefăcut într-un splendid blazon pentru noblețea artistului de excepție exilat într-o cultură străină. Soțul ei, regizorul Laurențiu Azimioară, se declară vrăjtit: „În *Amanta engleză* creația Adei este cu fiecare spectacol și mai neprevăzută, mai uimitoare și mai emoționantă”.

Deși temperamente diferite, cuplul lor s-a hrănit din creația pe scenă și dintr-o complementaritate rară, de invidiat. „Eu sînt foarte iute, recunoaște

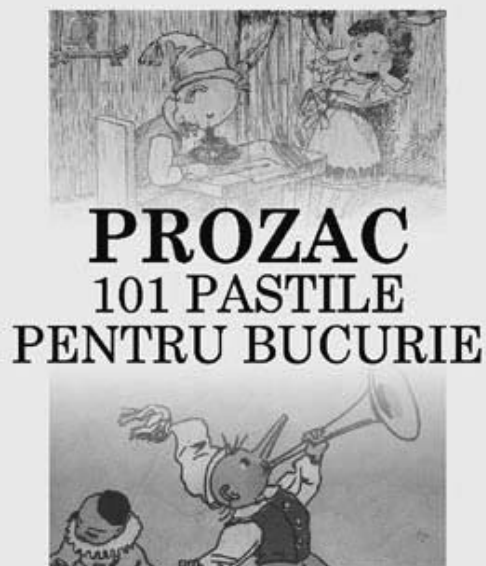
actrița, iar Laurențiu e foarte calm. Ne admirăm foarte mult. El a fost profesorul meu de teatru. Am avut, în țară, mai mulți profesori – Zoe Anghel, Mărioara Voiculescu, Costache Antoniu, Petrică Vasilescu, Viki Moldovan –, cînd am dat însă de Laurențiu, nu cred că m-am îndrăgostit imediat, dar s-a creat ceva excepțional, simțeam că înfloresc sub indicațiile lui. În principiu, cînd sînt pe scenă, ascult de el ca o copilă de 12 ani. Este inventiv, profund, nu caută originalitatea, ci sucul, esența personajului.”

» „N-am fraze pregătite dinainte. Le vorbesc studenților despre concentrarea pe scenă, despre felul de a asculta partenerul: una dintre cele mai importante date ale meseriei. Altfel, e doar un fel de lectură reciprocă. Dacă replica nu răspunde în interior, nu se întâmplă nimic pe scenă. De aceea trebuie recreat rolul tot timpul. Noi nu sîntem la fel niciodată și nici partenerul nu este la fel niciodată. Le explic apoi că, dacă ei nu cred că decorul de carton e adevărat, nici publicul nu crede. Putem să aducem aur, diamante pe scenă, n-au nici o valoare.”

SEMNAL

Adriana Babeți

Adriana
Babeți

POLIROM

Volumul reprezintă întâi de toate ceea ce-i spune și titlul: un antidepresiv. Dar mai poate fi și ascunzătoarea dintre două coperte, ca un scrin sau sertar, unde stau pitulate niște proze mici. Scoase la iveală într-o lume sufocată de urîțenie și rău, de tristețe sau chiar deznădejde, ele vorbesc despre bucuriile simple pe lângă care trecem de multe ori nepăsători și care ne-ar putea însenina. Acesta e „Secretul Adrianei”, rubrica săptămînală pe care Adriana Babeți o semnează de peste doi ani în „Suplimentul de cultură” și din care volumul deucează zeci de secvențe. „Aș vrea doar să povestesc despre lucrurile mărunte care ne înconjoară la tot pasul și care ne pot aduce un dram de bucurie. Numai să fie ochi de văzut, gînd vioi, îmboldit de curiozitate, inimă ușoară.” (Adriana Babeți)

Adriana Babeți, *Prozac. 101 pastile pentru bucurie*, colecția „Ego-Grafi” Editura Polirom, 2009, 27.95 lei

Un frumos declin de stînga

Nu fi de acord cu un grup intelectual de putere care îngenunchează cînd aude Hayek, care încă luptă cu o forță comunistă obscură. Nu-ți exprima entuziasmul față de un raport asupra comunismului scris cu patos și imprecizie. Citează intelectuali care au modificat lumea, dar care au citat, la rîndul lor, din Marx, ba chiar l-au iubit. Nu te arăta entuziasmat de binefacerile mîinilor invizibile care discriminează vizibil între două forme de capitalism, cel „de centru” și cel „de periferie” (puteți să-i spuneți românesc, maghiar, bulgăresc sau cum veți fi vrînd). În fine, ce să continuăm, deja sînteți „de stînga”. Sau așa cred cei care s-au lenevit în scaunele puterii culturale. Ei bine, dacă totuși vreți să vedeți cu ce se mîncă stînga contemporană, dacă vreți să vă consolidați spiritul critic cu declinuri puțin exotice pentru meleagurile astea, ar fi bine să deschideți cărți precum *Genealogii ale postcomunismului*.

C. Rogozanu

E o carte cu pasaje polemice, texte deja „classice” de critică a societății estice postcomuniste, cu fișe atente după marii contestatori ai capitalismului glorios. V-o spune un tip trecut la stînga din oficiu, după penibilul algoritm „dacă nu ești cu noi ești comunist”, cu o încredere mult prea oarbă în individualism și acțiune individuală ca să poată fi calificat „de stînga”, dar pe care îl onorează o atare ștampilare. Mai ales că o oarecare componentă „paria” în stîngismul estic este de-a dreptul necesară, după demonstrația lui G.M. Tamás, una dintre cele mai hipnotizante voci din stînga estică a zilelor noastre.

„Oricît de răutăcioasă ar fi expresia «oameni cu suflet străin» cu care «conservatorii naționaliști» maghiari îi numesc pe cei ca mine, eu o găsesc mai curînd delicioasă. Bineînțeles, e un nume nedrept: sînt și eu maghiar cît îmi trebuie. Cu toate acestea, expresia în cauză îi descrie foarte bine pe radicalii estici. Nu numai fiindcă ei au fost

sau, în cazul dat, sînt *le parti de l'etranger*, partidul «străinătății», ci și pentru că utopia lor a fost și a rămas Vestul, lumea «contractului» ca opusă lumii locale a «statutului», lumea în care trăiau.” Am citat din studiul deja clasic „Un capitalism pur și simplu”, semnat de G.M. Tamás și antologat în *Genealogii ale postcomunismului*, volumul coordonat de Adrian T. Sîrbu și Alexandru Polgar, apărut la Ideea Design & Print din Cluj. Textul lui Tamás își face perfect rolul de cîrlig pentru orice lector doritor de inteligență pură, fie ea orientată ideologic sau nu. Aici găsim una dintre cele mai bune explicații ale revoltei de sorginte estică. Pornind de la sintagma „capitalism paria” a lui Weber, Tamás compune portretul socialistului paria, ciudata adunătură de intelectuali estici ostraciizați de propriul idealism „contractual”. Ura pentru castă a fost aceea care i-a unit pe toți: „Nu atît societatea bazată pe clase, cît extraordinara rezistență a castei a fost aceea care i-a indignat pe Dostoievski, Lenin, Ady sau Rosa Luxemburg”. Singura șansă pentru stînga estică, crede autorul,

este recunoașterea autonomiei clasei muncitoare. Pentru că „azi, cînd e majoritară, clasa muncitoare e nimic”.

„Modernitatea postcomunismului” – un text excelent, cu valențe utilitare

Trecem umil de textul monstrului sacru și începem să ne afundăm într-o lectură ceva mai dialogată cu unul dintre antologatori: Alexandru Polgar, cu „Restul comunist”. E un text de indignare și de luptă a unui „cetățean-muncitor” responsabil, cum ne avertizează autorul într-un post-scriptum. Oricîtă luptă și indignare vor fi fost, manifestul lui Polgar mi-a apărut mai degrabă ca un text nouăzecist virusat de spiritul pamfletar, scris cu o încrîncenare mai curînd naiv-gazetărească. Ar fi culmea ipocriziei să spun că mă deranjează stilul direct. Îmi pot permite (de fapt, calificările de muncitor-jurnalist îmi permit) să remarc că există căi stilistice mult mai eficiente. „E firesc ca unii să-și exhibe bogăția și luxul, iar alții să viseze la țoale de mîna a doua din buticul de la colț?”, se

SEMNAL

George Orwell, *Omagiu Cataloniei*, traducere din limba engleză de Radu Lupan, prefață de Vladimir Tismăneanu, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XX”, Editura Polirom, 320 de pagini, 26.95 lei

George Orwell este autorul celei mai cunoscute viziuni distopice asupra lumii viitorului: *O mie nouă sute optzeci și patru* (Polirom, 2002). *Omagiu Cataloniei* ni-l arată pe George Orwell în ipostaza de reporter talentat, prezentîndu-și cu profunzime și acuratețe a detaliului propria experiență în Războiul Civil din Spania, din decembrie 1936 pînă în iunie 1937. Cu o intensitate amară, descrie speranțele și trădările cinice ale unei perioade istorice haotice, de la viziunea entuziastă a unui regim complet egalitarist, la începutul cărții, prin chinurile și absurdul unui război purtat cu arme vechi și defecte mînuite de adolescenți și pînă la prigoana declanșată de staliști împotriva troțkiștilor, avînd ca rezultat azvîrlirea în închisoare a sute de oameni nevinovați. *Omagiu Cataloniei* și-a cîștigat un caracter independent față de marile opere care i-au urmat, reprezentînd un tablou întru totul sincer și personal al unui conflict care a exemplificat unele dintre cele mai acute probleme morale ale secolului XX.

Philip Roth, *Indignare*, traducere din limba engleză și note de Radu Pavel Gheo, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XXI”, Editura Polirom, 272 de pagini, 24.95 lei

Philip Roth este singurul scriitor în viață a cărui operă va fi publicată într-o ediție completă și definitivă de Library of America. Ultimul dintre cele opt volume este prevăzut să apară în 2013.

Roth scrie o poveste despre impulsurile rebele ale adolescenței, cînd (după cum spune chiar unul dintre personaje) deciziile cele mai banale pot avea consecințe dintre cele mai disproporționate. Este și vîna epocii istorice în care evoluează personajul principal, tînărul Marcus Messner, fiul unui măcelar kosher din Newark: anii războiului din Coreea, război în care mor zeci de mii de tineri americani. Din pricina unor certuri cu tatăl său, Marcus își caută un refugiu cît mai îndepărtat de casă și astfel ajunge student la conservatorul colegiu din Winesburg, Ohio, unde se confruntă cu tentațiile și conflictele specifice vîrstei sale. Pe parcurs, cum indignarea și revolta lui sporesc, Marcus ajunge să fie amenințat cu exmatricularea – ceea ce ar însemna automat recrutarea în armată și expedierea pe front, la o moarte aproape sigură.

întrebă de exemplu autorul. I-aș spune că nu e firesc disprețul pentru țoalele la mîna a doua. Poți găsi chestii mișto. Poate părea că bagatelizez, dar nu fac decât să temperiez un ton care atinge inclusiv Raportul Tismăneanu într-o manieră ineficientă, ba chiar periculos mimetică. Oricum, puteți trage în piept un aer de frondă strengărească à la Polgar, pentru că urmează și texte ceva mai rarefiate în culegere.

Eseul lui Boris Groys (alt „greu” antologat, pe lingă Tamás), „Comunismul privit din afară”, conține echilibrul perfect între teorie și acea observație a concretului care provoacă ceea ce am numit deja „declucul”, acel pocnet de degete care trezește din hipnoză: „Societatea modernă, capitalistă se definește prin faptul că în ea lucrurile sînt așa cum sînt pentru că lipsesc banii cu care ar putea fi modificate. [...] În capitalism, puterea de configurare [gestaltende Macht] a capitalului se manifestă prin lipsa lui, prin insuficiența lui financiară”. Aici amintesc (pentru că am în cap un desen excelent cu tema „capital-ism”) că volumul este ilustrat cu niște desene absolut cool ale lui Dan Perjovschi.

Unul dintre textele de impact este cel al lui Boris Buden, printr-o idee simplă ilustrată perfect: vizitarea unor muzee ale comunismului din fostul bloc estic și căutarea unor elemente comune, definitorii. Pornește de la ciubotele lui Van Gogh, folosite de Heidegger într-un text celebru, trece prin pantofii pentru piciorul stîng dăruiti de Stalin polonezilor și ajunge la pantofii cu praf de diamant ai lui Warhol sau la pantofii de damă pentru export din fosta RDG.

Claude Karnoouh prezintă un text cu un nucleu din 1993, revăzut apoi în trei rînduri, inclusiv special pentru această culegere. Karnoouh face o vastă panoramă a postcomunismului estic, taxînd fiecare naivitate (inclusiv pe aceea liberală a lui Tamás) sau fiecare anomalie gravă a „tranzitiei”. Teza ar putea fi rezumată (nedrept, pentru că articolul lui Karnoouh e plin de nuanțe și mai ales de contextualizări ale comunismului în diversele sale variante) astfel: „În fața acestei orbiri cronice a observatorilor trebuie să avansăm o altă analiză. Ea implică înțelegerea comunismului ca una dintre formele modernității, chiar o formă care anunță modernitatea tîrzie (sau post) proprie culturilor noastre europene. De aceea, se cuvine să privim comunismul ca

pe forma politică ce a făcut în Est «munca modernității». Desigur, îndeplinirea ei a fost haotică, elitele nu au disprețuit niciodată recursul la referenți ideologici «arhaici» pentru a da naștere unei modernități constant retardate și decalate în raport cu Occidentul, și totuși nu găsim în comunism nimic altceva decît înfăptuirea unei modernități reale, ale cărei apeluri la «naționalism» și la folclorismul său țărănesc i-au fost și acestea doar niște clopoței ideologici; cu excepția unei situații, atunci cînd pămîntul rusesc a trebuit apărut de invadatorul german”. Avem aici o mostră și de „radicalism” – o constantă a acestei antologii, uncori o obsesie, în aprecierea sau în descrierea cui-va –, dar și de afirmație care încă poate părea șocantă într-o Românie intelectuală anticomunistă pînă în măduva coloanei vertebrale.

„Modernitatea postcomunismului” este un text excelent, cu valențe utilitare: pentru că autorul, Ovidiu Țichindeleanu, e foarte preocupat să identifice un simbul al gîndirii „altfel”, cea care poate destabiliza-consolida, în mijlocul unui „hedonism capitalocentrist” de la sine înțeles. Așa observă, de exemplu, autorul cum poți obține „normalitate” atunci cînd ascunzi sau bagatelizezi una dintre taberele critice: „În timp ce cartea lui Allan Bloom, *Criza spiritului american*, o condamnează reaganistă a ascendenței post-’68 a stîngii în cercurile academice din Statele Unite (cosmarul maccarthysmului), a fost promovată intens în tot centrul și estul Europei, nici un cuvînt nu a fost suflat despre cartea *Războiul rece și universitatea* – desigur, fiindcă Noam Chomsky și ceilalți au fost catalogați ca «stîngiști», și ca urmare «ideologi»”. Wallerstein este cel mai citat în textul lui Țichindeleanu, dar autorul își propune instrumente proprii de lucru care se pot dovedi mai mult decît folositoare în descrierea postcomunismului. „Colonizarea intimă” mi se pare de departe cea mai eficientă sintagmă, ea desemnînd „internalizarea ideologiei liberale ca unică soluție alternativă la totalitarism”. Țichindeleanu este una dintre vocile tinere ale culegerii care nu dorește să epateze „academic” neapărat și care caută cu orice preț tranzitivitatea.

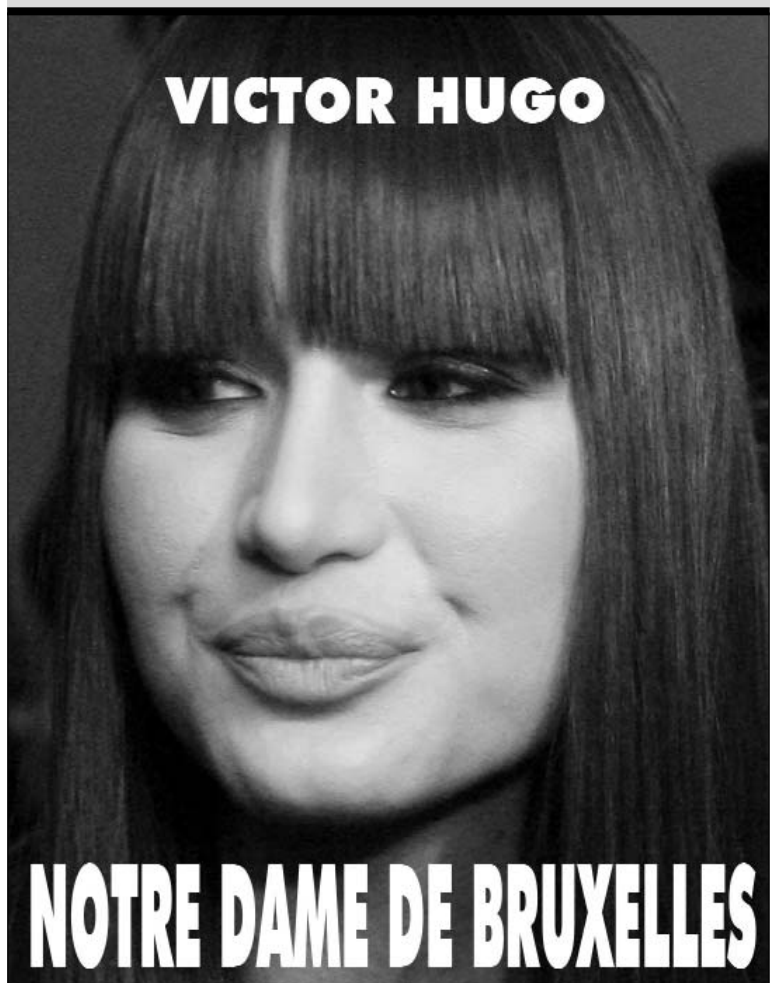
Capitalismul capătă un aer ceva mai sănătos cînd e bine scuturat

Există și momente derutante în lectura antologiei. E clar că nu voi putea recenza aici articol cu articol. Am luat ce era mai bun (voi reveni și pe blog cu mai multe mostre brute din carte) – obligatoriu trebuie parcurse articolul lui Cornel Ban și cel al lui Bogdan Ghiu, unul pentru informația excelentă, celălalt pentru amatorii de lego cu logos. Am fost derutat de unele texte care repetă cumva pașii didactici ghiciți la maștri sau care atacă frontal problematica ignorării muncitorilor fără minima încercare de a defini acest „muncitor” care riscă să devină un soi de zombie contaminant, bun de sperietoare pentru intelectualii perpetuu vinovați prin ignoranță. De asemenea, am citit cu mare interes notele abundente și bine alese ale articolului lui Adrian T. Sirbu, dar mi-a fost imposibil să urmăresc suita de paranteze și giumbușlucuri stilistice din corpul textului propriu-zis. Îi doresc cititori mai deștepti și răbdători.

Genealogii ale postcomunismului este o carte pentru cei care nu vor să citească chestiuni pe care le cred-știu deja. E o suită de încercări sau de-a dreptul de texte de referință despre postcomunismul balcanic, perioadă în care poate ar fi momentul să se formuleze un discurs coerent care să înglobeze nemulțumiri pînă acum murmurate în barbă sau scăpate cu vopsea pe vreun perete în timpul unui miting. Iluzia îmblînzirii Vestului în Est nu poate depăși stadiul diafan fără voci critice sigure. Capitalismul capătă un aer ceva mai sănătos cînd e bine scuturat. Ba chiar încep să cred că-i place să se victimizeze cochet cînd apar strigăte intelectuale mai articulate. O dovadă e și că *Genealogiile* au fost susținute și de o fundație care reprezintă inima capitalismului austriac. O altă dovadă a acestei frumoase prietenii ar fi că eu însumi, așa de stînga cum am fost ștampilat pentru simplul fapt că venerez suspiciunea critică, lucrez fără să mi se pună bețe-n roate pentru unul dintre cei mai sălbatici capitaliști ai patriei, S.O. Vintu. Armonie fără margini vă doresc și vouă.

Genealogii ale postcomunismului, volum coordonat de Adrian T. Sirbu și Alexandru Polgár, colecția „Refractii”, Editura Idea Design&Print, 2009

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 20.00

Cu George Onofrei și Anca Baraboi

Memoriile lui Lovinescu

Distanța aulică, „răceala” (fie și cu ghilimele) a lui Maioreșcu își găsec, o perfectă contrapondere.

Mentorul Sburătorului deschide ușa tuturor, chemați și nechemați, face din propria casă un loc de întîlnire și cinaclu, anulează, practic, granița dintre spațiul public și cel privat. Memoriile sale reprezintă consecința directă a acestui mod de a percepe literatura și pe literați. Ele sînt citite în cinaclu pe măsură ce sînt scrise; și publicate, tot astfel, în ritmul elaborării și finalizării lor.

Criticul modernist, față de cel de esență clasicistă, vede

literatura în chiar actul constituirii ei, într-o temperatură ce coboară abia în momentul fixării lor prin expresia personală. Fluiditatea și muzicalitatea frazei ample dictează asupra *conținutului* efectiv, într-un raport de sincronizare a reflecției critice și a exprimării ei, dacă nu chiar de anticipare a celei dintîi prin cea de-a doua. Ironizat pentru răsturnarea raportului de consecuție între idee și figuratie (cu accente sarcastice datorate unor Eugen Ionescu și Mihail Sebastian), criticul rămîne consecvent formulei sale, iar memoria-listul o utilizează în voce pe întînderea discursului autobiografic.

Acesta se dezvoltă în marginea și în miezul literaturii, autorul beneficiind de un ideal post de observație intelectual-morală.

Critic de întîmpinare, a citit majoritatea cărților semnificative ale epocii. Conducător de cinaclu, i-a cunoscut în carne și oase pe mulți dintre scriitorii lor. Astfel că litera unei opere și linia unui portret se completează și se justifică reciproc, într-un continuum viață-text. Completînd, cu mijloace de „pitoresc anecdotic și psihologic”, *Istoria literaturii române contemporane, Memoriile* sînt o operă de reconstruire a unor epoci, ambianțe,

climate nu foarte îndepărtate; și una de configurare tipologică, pe un evantai uimitor. Istoria mare se conturează prin cea la scară domestică, individuală, urmărită, aceasta, „în cadrele experienței proprii”, în fascicolul de lumină aruncat asupra tuturor celor ce-i trec pragul criticului-amfitrion: „faptul că, de aproape douăzeci de ani, ușa biroului meu e deschisă după-amiază tuturor celor ce au o poezie mîzgălită cu creionul pe un petec slinos de hîrtie, ori somptuoase manuscrise, bătute la mașină în cerneluri felurite, cu peceții pe ceară roșie și cu șnururi de urce domnești – a făcut să fiu vizitat de o lume literară variată, dîndu-mi astfel posibilitatea unei portretistice anonime în pitoresc. O parte a

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

acestor *Memorii* e închinată întîlnirilor neprevăzute ale unui critic cu diferite forme ale vieții artistice, în care talentul, ambiția, iluzia, exaltarea și chiar demența se îmbină în compoziții cîteodată unice.”

Rezultă un veritabil bestiar scriitoricesc, o galerie de personaje ce palpita sub ochiul necruțat al observatorului. Efectul plastic este, cel mai adesea, obținut fie prin ambiția fără margini a grafomanului de a fi omologat critic, fie prin

vanitatea nemăsurată a scriitorului adevărat care a fost deja recunoscut ca atare. Neînțeleși, persecutați, marginalizați se cred mai toți, indiferent de locul – central sau periferic – pe care îl ocupă. Iar din acest val al pretențiilor și lamentațiilor auctoriale ce se îndreaptă, zilnic, spre E. Lovinescu se poate cuantifica rolul său canonizator pe scena literaturii noastre.

Presiunea autorilor indică statura criticului, însumarea portretelor dă un autoportret.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu &
Emil BRUMARUFragment cu foșnet
de pagini

Veronica D. Niculescu: Cură de proză românească. Poate e și un efect al tîrgului. Eram într-un fel de blocaj, cine știe cunoaște cum vine... Și au curs în valuri rezezi așa: *Amantul colivăresei*, de Radu Aldulescu – două drumuri cu săgeata albastră la București. Cărțile groase se citesc excelent în tren, în ore strîns adunate laolaltă, fără pauze, cu muzică blîndă în urechi, cu păstrarea poveștii intacte. Apoi *Mireasa cu șosete roșii*, de Adela Greceanu – acasă, trei seri consecutive la veioză. Multă singurătate, curge picurat, într-o clepsidră cu firul continuu. Și-am făcut ce nu face cititorul ideal: uneori, spre final, m-am identificat cu personajul. Apoi, *Necredinciosul*, de Ion Vianu. O carte căreia îi dădeam de mult tîrcoale și nu știu de ce am amînat atît întîlnirea... Excepțională! Mi-a amintit de Nabokov în mai multe rînduri – jocul cu dublul, cu oglinda, fraza cizelată, caracterele conturate exact. A urmat *Zilele regelui*, de Filip Florian; inițial n-am vrut să dau năvală cu moda, dar cine-a mai avut răbdare?

Emil Brumaru: Cititorul ideal caută să se identifice cu textul, deci cam cu toate personajele. Dar asta nu se poate decît la a nu știu cîta lectură... cînd prinzi tonul cărții... De fapt, cititorul ideal caută să se identifice cu autorul.

V.D.N.: Știu și eu?... Cred că totuși ideal e cititorul care nu caută nimic. Să plonjezi senin și să fii înghițit de poveste pe nesimțite. Să te pape de viu, dacă e bună, să intri în sfera ei fără să fi vrut, fără să fi căutat.

E.B.: Cînd spun autor, nu mă gîndesc la el, în carne și schelet, ci la textul lui! Nu mă identific cu Gombrowicz, cu persoana lui, ci cu cărțile lui. Altfel nici nu le-aș mirosi ca lumea, aș trece pe deasupra. Nu poți plonja senin într-un text de Kafka, dimpotrivă simți pe pielea ta metamorfoza în gîndac cu mandibule băloase... sau mașinaria infernală inscripționîndu-te chiar pe tine în *Colonia penitenciară*. Oricum, depinde de felul de lectură adoptat. Al tîu așa zice că e cinic cumva... Cinic în sensul de sincer, prea sin-

cer... Eu, de fapt, nu plonjez senin în nici un text. Deja știu cîte ceva despre autor. Că e mare, de exemplu... Cu Kafka am ratat prima și a doua întîlnire, nu pricepeam, nu concepeam că se ajunge atît de greu la Klamm, că e atît de complicat drumul pînă la Castel... că, oroare!, chiar există acei atît de incomozi și distrugători de orice intimitate Secundanți! Am învățat încetul cu încetul fatalitatea feroce a prezenței lor.

Și acum, recitînd ce am scris, îmi dau seama că mint! Da, spuneam undeva că aș dori să ating starea cînd o să citesc isteriile Nastasiei cu calmul cu care mă delectez cu un Pastel de Alecsandri... Deci este în noi o tendință de a ne simți bine în cele mai negre, să zicem, nuvele de E.A. Poe!

Și pentru că tot mi-am dat drumul: marii autori, cel puțin la mine cam așa s-a întîmplat!, am început să-i citesc într-o imensă plictiseală... Ca apoi să nu mă mai pot opri din a-i reciti ca-n transă, pînă îi știam la micul amănunt... Iar la Cehov am ajuns să scriu pe margini, cu pixul roșu, devieri de la acțiune, topindu-mi sufletul de-o clipă al lecturii prezente în textul normal... Și la o nouă relectură introducînd alte elemente... Poate în felul ăsta îmi satisfaceam dubla plăcere de a citi și a scrie în același timp! Acest vis deteriorat întruna de faptul că nu reușeam niciodată să-mi îmbin perfect dorințele...

V.D.N.: Da, dar cum să fie cinică seninătatea? Vă contrazic. A plonja senin într-un text – la momentul zero, cînd deschizi cartea complet necunoscută. Ca și cum te-ai arunca într-o apă. Dumneavoastră vorbiți de tot ce urmează – după ce îi simți adîncimea, temperatura, îi cunoști vîrtejurile, bulboanele, și atunci ori te simți minunat, capeți temperatura ei, devii una cu ea, ori nu știi cum să ieși cît mai repede. Eu mă gîndeam la seninătatea momentului zero și plăcerea de a fi apoi înghițit.

Referirea mea inițială era legată de testul lui Nabokov, ca profesor, despre care scrisesem cu ceva timp în urmă. La el, „Cititorul trebuie să se identifice cu personajul” cădea de pe lista definiției cititorului bun.

Codarii

O coadă imensă, înconjurînd întreg orașul, o coadă care seamănă cu un șnur uriaș, negru și gros, „învîrtit de atîtea ori în jurul orașului și străbătînd toate străduțele dintre blocuri”, încît „dacă Dumnezeu l-ar fi tras de capete, ne-ar fi sugrumat cu oraș cu tot”.

Cu această imagine începe primul roman al lui Dragoș Voicu, cîștigător în 2008 al Premiului pentru debut oferit de Editura Cartea Românească.

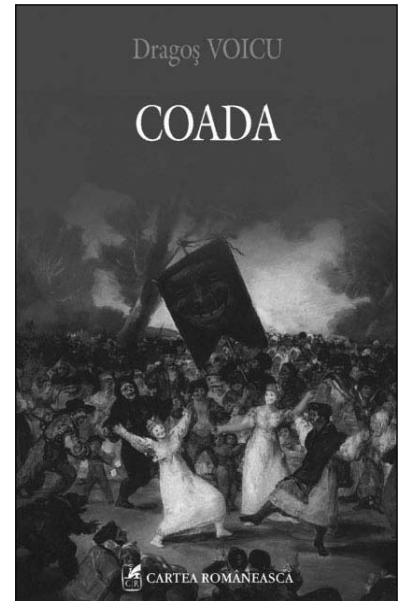
Coadă este o carte care întregeste șirul romanelor ce au ca temă principală comunismul și viața în comunism, viața la coadă. Codarii sînt oameni obișnuiți, de cele mai multe ori triști, dar care au multe de spus: Nea Marin, magazinerul de la Combinatul Chimic; Nea Costel, fost sculer-matrișer la Întreprinderea de Mașini Grele, în prezent pensionar; domnul Georgescu, profesor de matematică și scriitor; Tanti Nuți, filatoare la Fabrica de Textile; Tanti Florica, de la fabrica de zahăr etc. Cel mai tînar dintre codari este Ionuț, protagonistul romanului, un adolescent care și-a trăit copilăria în comunism și care își găsește un loc printre codari la rîndul interminabil format în urma unui simplu zvon („Aruncă repede punga, banii și scăunelul” c-a băgat tacîmuri la Redresarea!), risipit după cîteva ore de o veste trîsnit: „Nu băgaseră tacîmuri!”.

Zvonul tacîmurilor de la Redresarea i-a înnebunit pe toți. Drumul spre coadă, poate cel mai bun episod al romanului lui Dragoș Voicu, este descris admirabil: „Mergeam și eu cît puteam de repede țînînd strîns punga, banii și scăunelul pliant. Toți aveau cîte o pungă neagră în mînă.

Mă gîndeam că dacă ar fi venit un vînt puternic și le-ar fi smuls din mînă ridicîndu-le la cer, s-ar fi întunecat pămîntul... Am mers vreun kilometru așa, cu sufletul la gură, uitîndu-mă cu coada ochiului la umbrele care se apropiau de mine și iuțind pasul imediat ce vedeam că vreuna intenționează să mă depășească, pînă cînd am intrat în bulevard, unde n-am mai reușit să fac nici un pas. Aici se blocase totul”. O imagine cinematografică prin excelență, ca în romanele lui Marquez. Privind cu atenție, cititorul poate vedea camera urmărind personajul. Autorul surprinde fiecare cadru cu precizia unui fotograf.

Cozile sînt peste tot

Redresarea seamănă izbitor cu Alimentara lui Petre Barbu din *Blazare*, și totuși ceva le deosebește: Redresarea nu e un muzeu, ci ne situează în plin comunism, deși foamea și disperarea sînt la fel de prezente în ambele romane. Și la Redresarea, și la Alimentara, aceleași cozi interminabile la tacîmuri și, mai tîrziu, în cazul Alimentarei, devenită peste noapte supermarket, cozi la ajutoarele de la Uniune. Un alt roman cu care merită a fi comparat *Coadă* este *Simion Liftnicul* al lui Petru Cimpoeșu. Și în *Coadă* personajele sînt prizoniere în blocurile comuniste, se întîlnesc

pe scări, în fața blocului și fac schimb de produse: „Fiecare aducea ceva de la serviciu cu care făcea schimb. Așa era pe fiecare scară. Și chiar dacă nu aveai pe scară pe cineva de la care să iei ce-ți trebuia, luai de la alte scări”. Seara oamenii coboră la bănci și pun țara la cale. Totuși, nu ai zice că personajele lui Voicu suferă de singurătate, ca locatarii lui Cimpoeșu. Duminica se trezesc de dimineață și scot boxe cu muzică pe fereastră acoperind tot cartierul. Bărbații ies pe la colțuri și încing grătarele, iar copiii se joacă în jurul focului și gustă din fripturi. Cozile sînt peste tot: la tacîmuri, la piine, la sifon, la tuns, la ușa apartamentului lui Verdeață, peștele Getei, curva din cartier care dădea striptease în fiecare seară: „Era trei lei vizionarea întregă și doi lei dacă veneai cînd Geta era la chiloți”.

Dragoș Voicu, Coadă, colecția „Proză”, Editura Cartea Românească, 2009, 19.95 lei

Centrul Național al Dansului

suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: +40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

Centrul Național al Dansului

cafe deko

Espresso

cu Ioan Budura și Radu Croitoru

luni-vineri de la 7.15

Radio România Cultural

cultural.srr.ro

La Radio România Muzical

31 mai 2009 este Ziua Haydn

În amintirea celor 200 de ani trecuți de la dispariția lui Haydn

15 ore cu muzica celebrului compozitor

Duminică, 31 mai orele 7.15 - 22.00

Radio România Muzical

se aude în FM (97,6 și 104,8) pe satelit și live online muzical.srr.ro

TREI RĂSPUNSURI DE LA DRAGOȘ VOICU

E mai greu să scrii literatură despre comunism dacă nu ai prea trecut pe acolo

Încă o poveste despre comunism, ar putea spune cititorul obișnuit deja, de exemplu, cu cărțile lui Cîmpoșu. Ce aduce nou romanul Coadă?

Păi, ați mai întilnit în vreo carte o coadă la tacîmuri de pui care durează 12 luni? Ați mai citit undeva, tăvălindu-vă de ris, cum vorbesc la coadă un magazinier, un pensionar (fost sculer-matritier), o filatoare, o spalătoare de sfeclă, un profesor și milițianul cozii despre matematică, despre fericire, despre curent și despre țînțari? Ați mai auzit vreodată că de Crăciun brazilii pot fi împodobiți cu cîrnați în loc de beteală? Vreo carte despre comunism pomenește cumva despre vreo nunță a tovarășilor de coadă, făcută acolo, lingă măruntaiele cozii, într-un cort militar, de teamă să nu se piardă locurile? V-a „minunat” vreun scriitor cu descrierea sărbătoririi unei zile de naștere, la coadă, cu lăutari și cu un grătar gigantic pe care toată lumea pune ce poate aduce de acasă (cîteva labe de rațe, niște gheare, o piele și un gît de pui, niște felii de salam, o jumătate de pește sărat, o vînătă, ceapă, cartofi și niște mere)? Ați găsit în vreo carte o scenă în care un tovarăș de coadă moare acolo, lăsînd cu limbă de moarte să nu fie luat pînă nu vine un nepot să-i ducă rîndul mai departe? Și unde ați mai găsit toate acestea împletite cu amintiri despre bananele puse la copt pe sifonier și despre guma de mestecat străină, despre frigul din case, cheia de la gît, bubuitoarele cu carbid, crăcanele cu invizibile și țevile cu gornete, fripturile făcute la colțurile blocurilor, buteliile și casele primite de la stat, întunerici și lumînări, sifoane, șprîț și Pepsi, oracole și mameleală, sticle, borcane și maculatură, poeziile cu Tovarășul și Tovarășa, vizitele de lucru, milițienii, Colectivul, defilarea de 23 august, avortul, cravata roșie cu tricolor, îndatoririle, angajamentul și legămîntul pionierului, cîntecele pionieresti, comandantii de detașament, banca de onoare și practica agricolă? Iar dacă-mi spuneți că fragmentul următor, reprezentînd sfaturile pensionarului Costel de la coadă pentru Ionuț – pionierul, cel mai tînăr participant din grup –, are vreun punct de tangență cu literatura despre comunism de pînă acum, apăi chiar că nu aducem lucruri prea noi prin scriitură:

„Mă Ionuț, să nu-ți pară rău că stai la coadă.

Păi imi pare nea Costele, cum să nu-mi pară? Nu am și eu lecții de făcut? Nu măș duce și eu să mă joc? Și-apoi nici nu știu dacă apucăm să luăm ceva.

Nu trebuie să te gîndești așa. Și coada e o școală a vieții. Aici cunoști mulți oameni și afli multe lucruri. Eu am trăit mai mult la coadă dăcît acasă. Că acasă cu cine să vorbesc? Tu n-ai văzut? Mai afli cum să încălzește lumea, cum face rost de lumină cînd e curentu' tăiat, cum izgonește țînțarii. N-ai văzut că înveți și matematică? Și io cred că domnișoara Calomfirescu, adică doamna Georgescu acuma, te-a învățat și ceva română. Ca să nu mai vorbesc că ai citit și poeziile lu'

domnu' Georgescu. Păi io cred că nici la școală n-ai învățat cîte învățași aici la coada asta.

Păi la școală vă duce la practică agricolă, la «Cîntarea României», la cules frunze de dud pentru viermi, vă învață cîntece pionieresti. Cînd să mai înveți și carte? Da' la coadă mai ai timp să respiri și le-nveți pînă toate pă-ndelete, că vezi doar ce greu merge rîndu'. Aici toată lumea își povestește viața. Ascultî un om – citești o carte, că fiecare are povestea lui. Pă da' altă parte, coada e ca o armată. Dacă n-o faci, nu ești bărbat. Și să vezi tu ce rău o să-ți pară cînd să termină. Io o să merg după alta, îți spui d-acuma.

Mă Ionuțe, mă! Toți prietenii mei i-am cunoscut la coadă, mă! Că la serviciu, ca și la școală, lumea e invidioasă și cîrcoțeste și nu prea poți să te mprietenesti. Pă cînd la coadă, în afară de cei din fața ta care-ți sînt dușmani, că poți să nu mai prinzi din dușmani, cei dă pînă lingă tine și din spate îți sînt prieteni. Tu crezi că cozile-astea sînt făcute așa degeaba? Păi ia gîndește-te, dacă n-ar fi ele, cum ne-am mai întilni noi între noi? Vorbesc așa, dă oamenii simpli. Că ziua lumea e la muncă, seara are treburi prin jurul casei iar duminica fiecare e obosit și vrea să-și tragă sufletu' în casa lui. Io cred că d-aia a făcut statu' coada. Să ne-ntîlnim unii cu alții, să mai stăm dă vorbă, să ne mai spunem păsul. E adevărat că e cam îngheșuală, da' măcar nu costă bani să stai la coadă. Și dacă mai și apuci ceva, pleci și fericit acasă. Ai văzut că am vorbit și dă fericire la coadă? Păi la școală vorbiți voi despre așa ceva cu vreun profesor? Io nu cred. Și acu' dacă stau bine și mă gîndesc, nu-i dau dreptate lu' Marin. Adică da, mîncarea și sănătatea sînt importante, da' pentru mine fericirea înseamnă mai mult să stau la coadă și să vorbesc cu oamenii dă lingă mine. Parcă intru în viața lor cînd le aud povestirile.

Uite, într-o zi a venit la mine nepotă-miu d-aici din oraș și mi-a adus dă toate. O lună dă zile n-ar fi trebuit să mă duc la nici o coadă. Da' știu ce-am făcut după o săptămîină? M-am dus pînă la cozi. Culmea e că am apucat cîte ceva la fiecare din ele. Numai la vreo două nu am avut bani, da' am cumpărat pentru niște vecini care n-aveau timp să stea la coadă.

Da nea Costele, dar mata ești la pensie, nu trebuie să-ți faci temele, nu vrei să te mai joci...

Cum să nu vreau? Nu vezi că joc table mereu cu Marin? Și am și eu temele mele dă făcut, că doar m-ai văzut duminica, la etapă, cînd scriu în registru' meu rezultatele meciurilor! O să te rog pînă să scrii în continuare în el, că e păcat să rămînă așa.

Așa că, cum îți spuneam, fiecare vîrstă are treburile ei, să știi!”

„Comunismul este la modă mai ales pentru cei care nu l-au trăit”, spune Doina Ruști, și

ea autoarea unui roman despre comunism. Cum vezi evoluția acestei teme în următorii ani?

Domnule, despre comunism numai de bine! Cred că e mai greu să scrii literatură despre el dacă nu prea ai trecut pe acolo. Despre evoluția temei, e tare greu de făcut o predicție. Cred că generațiile viitoare, în cazul în care vor avea oareșce aplecare către trecut, vor căuta izvoare de documentare literare sau de altă natură și mai greu vor încerca să se transpună în epocă și să creeze ele însele izvoare netrăite, doar documentate. Așa că noi, cei care am fost pe-acolo, ar trebui să stoarcem tot ce se poate. Soarta temei mai depinde și de Occident. Atît timp cît capitalistul urăște comunismul, dar nu se mai satură de filme și cărți cu acest subiect, viitorul va fi luminos. Dar nu știu pe unde va scoate comunismul cămașa cînd capitalistul nu va mai vrea doar filmele și cărțile, ci îl va vrea pe el însuși, comunismul gol-golul, care să îl scoată din criză.

Redresarea seamănă foarte mult cu Alimentația lui Petre Barbu din Blazare. Unul dintre punctele comune: coada.

Dacă spuneți dvs., nu pot decît să vă cred pe cuvînt. Spre rușinea mea nu cunosc nici cartea, nici autorul. Da, am foarte mult de citit. Revin la răspunsurile de la întrebarea 1 și vă întreb: e vorba în Blazare de tot ce am îndrăguit eu anterior? Dacă da, rămîn mut. Dacă nu, nu. Oare dacă în două cărți diferite întilnim două elemente aproximativ comune, putem trage vreo concluzie?

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

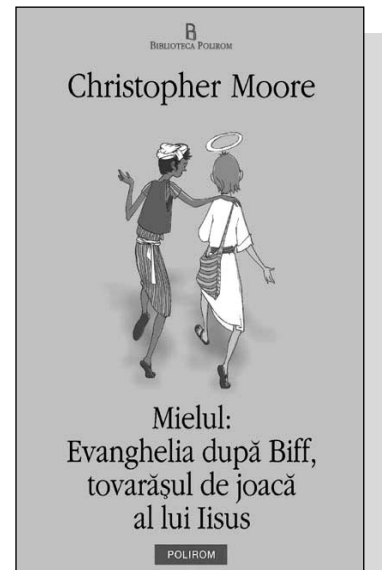
Evanghelia după Biff

Copilăria și adolescența lui Iisus sînt învăluite în mister în cărțile sfînte. Astfel, mulți scriitori au avut posibilitatea de a fabula pe marginea acestui subiect. Cărțile despre copilăria lui Iisus, multe dedicate în mare parte copiilor, se înscriu în Tradiția Bisericii, propunîndu-și să completeze biografia divină. Altele, mai îndrăznețe, forțază limitele imaginației și oferă variante originale ale copilăriei Mîntuitorului, pline de umor, dar destul de greu de acceptat de Biserică.

Evangheliile apocrife oferă imagini interesante ale copilului și apoi ale adolescentului Iisus. Aflăm din *Evanghelia după Toma* că, la vîrsta de cinci ani, „copilul Iisus se juca după ploaie în albia unui șuvoi: aduna apele murdare în cîteva gropi și le limpezea cu un singur cuvînt poruncitor. Frămîntînd apoi cu mîinile noroiul moale a plăsmuit douăsprezece vrăbii” sau „Altă dată mergea prin sat și un copil l-a îmbrîncit în fugă. Iisus s-a burzului și i-a zis aceluia: *Nu ți-ai mai sfîrși drumul!* Și chiar în clipa următoare acela căzu la pămînt... Iosif, văzînd isprava lui Iisus, l-a apucat de ureche și l-a tras de mai multe ori cu putere”.

În *Evanghelia după Iacob*, Cireniu i se adresează „copilașului” Iisus astfel: „Tu viața Mea, Tu micul meu Socrate, Platon, Aristotel în leagăn, pe Tine vreau să Te fac mulțumit”. Evangheliile apocrife sînt numeroase și atribuite, în general, apostolilor sau celor din preajma lui Iisus. În realitate însă, ele au o origine eretică și, de mult ori, gnostică. Cunoaștem o evanghelie a lui Toma, una a lui Iacob, o evanghelie a lui Filip, Andrei sau Petru. Există chiar și o evanghelie după Iuda, care a provocat de altfel o mare vîlvă la apariția sa. Cineva a reunit toate aceste evanghelii apocrife într-un singur titlu, bineînțeles cu scopul de a le ironiza: *Evanghelia după National Geographic*. Cristian Bădiliță găsește totuși un rol deosebit de important evangheliilor apocrife în iconografia ortodoxă. Cartea *Evangheliile apocrife*, apărută în traducerea sa la Polirom, este considerată un adevărat „roman cristologic”: „Cine se teme de cuvîntul «apocrif» – spune Bădiliță într-un interviu – ar trebui să nu citească nici un sfert din epistolele pauline, care sînt și ele tot apocrife... chiar dacă n-ar avea decît o valoare «culturală», evangheliile apocrife fac parte din zestrea formidabilă a creștinismului antic și ignorarea lor deliberată mi se pare pur și simplu un act de barbarie”.

O altfel de evanghelie, mai puțin obișnuită, este cea pe care

ne-o prezintă Christopher Moore în *Mielul: Evanghelia după Biff, tovarășul de joacă al lui Iisus*. Scrisă cu mult umor, luînd peste picior tradiția bisericească și exagerînd adesea, cu „bună credință”, *Evanghelia după Levi (sau Biff)* prezintă copilăria și adolescența Fiului lui Dumnezeu într-o manieră „scandalos de originală”. Bindecuvîntarea autorului de la începutul textului este scrisă în același ton, introducîndu-ne brusc în atmosfera cărții: „De căutați rîsul în aceste pagini, ris să găsiți. De vă aflați aici ca să vă simțiți jigniți, mare să vă fie mînia și clocească sîngele vostru... De vreți să vă puneți la-ncercare sau să vă confirmați convingerile, la concluzii comode să ajungeți”. Dictată lui Levi de îngerul Raziel, *Evanghelia după Biff* vine ca o aniversare a nașterii lui Iisus după calendarul locuitorilor glodului. Glodul este Pămîntul văzut de Raziel de pe un deal de la periferia Ierusalimului. Începutul poveștii lui Biff despre copilul Iisus seamănă mult cu cel din *Evanghelia lui Toma*: „Prima oară cînd l-am văzut pe omul care avea să mîntuie lumea – spune Biff – stătea lingă fîntîna din centrul Nazaretului, cu o șopîrlă atîrnîndu-i din gură... Avea șase ani, ca și mine, și barba nu-i mijise încă pe de-a-ntregul... Iosua mi-a fost cel mai bun prieten”. Avîndu-i în centru pe cei doi prieteni, *Evanghelia* lui Moore e plină de întîmplări haioase, călătorii imaginare și învieri din morți. Autorul reușește să stîrnească rîsul, dar trecerea de la un episod la celălalt, toate legate de textul biblic, este poate puțin forțată.

Christopher Moore, *Mielul: Evanghelia după Biff, tovarășul de joacă al lui Iisus*, traducere de Iulia Gorzo, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XXI”, Editura Polirom, 2008, 42.95 lei

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Blackmore's Night

Cît de frumoasă trebuie să fie o femeie frumoasă pentru ca frumusețea să nu-i fie o povară, iar viața ei să se desfășoare normal? Nu emit opinii personale & irefutabile, ci reiau locuri comune: foarte multe femei frumoase sînt parcă damnate la nefericire, iar viața unora (destule!) e un compendiu de nenorociri! Să mai întreb de ce? Inutil! Noica pune în circulație axioma (dacă nu cumva relua și el o banalitate) că femeia frumoasă e ca lumina soarelui: se împarte fără să se dividă. (Sau era invers?) De unde, „corolarul” cuiva: femeile frumoase trebuie să fie curve! Aș putea continua cu macho-isme, dar se supără toate femeile! Scuze!

Am fost obligat să încep textul de față cu panseuri digne de-un autor popular fiindcă realitatea impune: Candice Night (foto) este mai mult decît o femeie frumoasă, orice-ar spune cine spune! Unii oameni sînt născuți așa. Ei plac de la prima privire, produc în jur senzația de confort, impresionează cu toate calitățile fizice și psihice, par copiii Aphroditei și-ai lui Apollo... Am scris Apollo? Zeul luminii, al muzicii și-al poeziei putea fi tatăl însoritei Candice, a cărei prezență pe scenă luminează, bucură, încîntă. Bătrînul satir Ritchie Blackmore a dat lovitură cînd s-a hotărît să renunțe (oarecum) la rockul ce-i adusese celebritatea (plus trei divorțuri), să se asocieze cu o adolescentă ingenuă, talentată, pregătită din copilărie pentru cariera artistică, și să cînte ceea ce-a vrut el să cînte de mic: muzică de menestrelie! Rezultatul se poate asculta și vedea. Din 1997, de la surprinzătorul *Shadow of the Moon*, pînă la *Secret Voyage*, de anul trecut, la fiecare doi ani a ieșit un titlu nou, plus compilații ocazionale și două DVD-uri din concert.

Știu că mulți rockeri pur-sînge îl socotesc pe Ritchie Blackmore un instrumentist de mîna a doua, care nu poate fi pus alături de numele grele, gen Page, Beck, Clapton, Gilmour, ca să nu mai pomenesc de-alde Hendrix, Buchanan sau Frampton. Și au

perfectă dreptate. Locul lui Blackmore nu-i în seria chitariștilor de rock (sau jazz, blues etc.), ci în galeria muzicienilor de factură complexă, a căror calitate nu se reduce la virtuozități & improvizații circumscrise ariei rock-and-roll. „Glumele” instrumentale din arsenalul lui Blackmore sînt accesibile doar celor cultivați. Citatele din trubaduri și prelu(cr)ările simfonice în piesele rock fac dovada unui tip ce refuză șabloanele. Într-un interviu, el demonstrează proveniența celebrului solo introductiv de la *Smoke on the Water*: curată muzică de Renaștere! (Nu știu cum stă treaba cu drepturile de autor, presupun că-s reglate...)

Ceea ce cîntă (îndeosebi prin castele vechi din Germania) Blackmore's Night e al naibii de proaspăt și fermecător! Iar priza la public incontestabilă! O fi nedrept să punctez că succesul se datorează în egală măsură notorietății lui Ritchie și frumuseții plină de har a lui Candice? Am ascultat primul album cu un soi de nerăbdare stufoasă, contrariat că piesele curgeau, dar sunetul specific Deep Purple-Rainbow nu se ivea deloc. Deși fusesem prevenit că „asta nu e ce știi tu”, eu tot așteptam arpeggiile ce-mi fermentaseră tineretea. Și nu reușeam să abandonez ce ascultam, cu toate că... Rockul viguros și rafinat, marcă recunoscută, lăsa terenul muzicii în stare pură, purtată de-o voce eterică și-o chitară acustică, elegant amplificată. Simplitatea

renascentistă (sau ceea ce noi considerăm a fi astfel) e permanent susținută de tehnica modernă. Secretul sin-tezei îl deține Ritchie, despre care Candice zice că este o „blackmorize machine”. Ceva unde se pune o piesă din secolele XIV-XVII și se scoate una din secolul XXI, numai bună de limpezit capete confuze ca ale noastre!

Astfel de cap limpede i-ar trebui vreunui dintre organizatorii transilvăneni de festivaluri medievale...

Fenomenul Martinu

Festivalul Primăverii Pragheze, în plină desfășurare, gravitează anul acesta, și o va face și anul viitor, în jurul lui Bohuslav Martinu. Anul acesta se împlinesc 50 de ani de la dispariția sa, iar în 2010 se vor împlini 120 de ani de la nașterea sa. *Fenomenul Martinu* este titlul unei expoziții deschise la Muzeul ceh al Muzicii, iar conferința ce însoțește festivalul îi este dedicată tot compozitorului. O parte a cehilor, cel puțin, resimt o datorie morală față de un compozitor rămas exilat pînă la moarte și care, în ciuda celebrității sale mondiale, în Cehia rămîne apreciat la adevărata valoare doar de un cerc relativ restrîns de cunoscători.

Mi-au trebuit ani să-i descopăr și să-i iubesc muzica, îndemnat de unul din acești cunoscători, o muzică, la maturitatea lui Martinu, asemenea unei ape învolburate, în permanentă agitație ce se transmite și ascultătorului, din cînd în cînd întreruptă de pasaje extrem de melodioase și nostalgice.

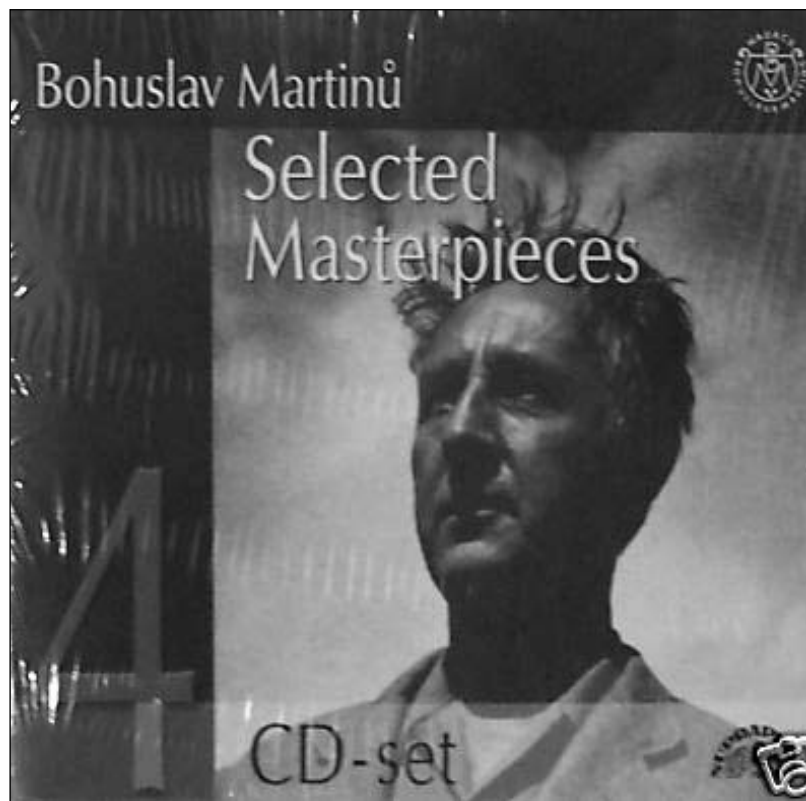
După o perioadă de tinerțe cehoslovacă, din care datează numeroase opusuri pline de lirism, multe prelucrînd moștenirea folclorică, Martinu a petrecut 17 ani, în perioada interbelică, la Paris. Din această perioadă datează piesele sale experimentale, urmînd curentele occidentale interbelice, unele dintre ele aducîndu-i în perioada nazismului calificativul de artă „degenerată”. Un motiv în plus ca la declanșarea celui de-al doilea război mondial, compozitorul, în vîrstă de cincizeci de ani, să se refugieze în Statele Unite. Acolo avea să devină o celebritate, cu numeroase comenzi din partea marilor orchestre americane, să-și scrie principalele simfonii, să devină prieten al unor mari dirijori. Koussevitzky la Boston, Szell la Cleveland și Ormandy la Philadelphia aveau să-i dirijeze în premieră simfoniile.

Războiul avea să-l izoleze de viața muzicală cehoslovacă, iar pacea, odată venită, să-i reia puține din lucrări pe scenele pragheze de un dirijor de talia lui Rafael Kubelik. Kubelik, care i-a interpretat Simfonia a 5-a, dedicată Filarmonicii cehă, avea însă să se exileze și el

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Praga

odată cu venirea comuniștilor la putere, iar arta considerată nu de mult „degenerată” să devină „gunoi decadent al burgheziei”. Pentru puținii cunoscători ai lui Martinu, după mărturia lui O.F. Korte, editorul unei antologii de capodopere pentru Fundația purtînd numele compozitorului, muzica acestuia „ne fascina cu strălucirea ei profesională, inventivitatea fără greș, sunetul ei aparte și, mai presus de toate, cu acel ceva uman și cu emotivitatea spontană pe care le iradia. Ea oscila între o bucurie ce spumega indestructibil și o magie nostalgică particulară. Ne mișca și electriza, ne transfigura și ne înălța”.

Cine vrea să înțeleagă aceste superlative și particularitățile muzicii despre care se mai spune simplist și reducător că ar fi „doar” o creație fără mari merite, neoclasică, trebuie să asculte minunatul *Concert pentru două orchestre, pian și timpanii* sau cea de-a șasea și ultima sa simfonie, cunoscută mai adesea sub numele de *Fantezii Simfonice*. Premiera ei a avut loc la Boston, în 1955, sub bagheta prietenului său Charles Munch.

Odată cu impunerea Cortinei de fier, din 1949, Martinu a suferit un soi de excludere inchizitorială, interdicție a concertelor publice și radiodifuzate, ca și a înregistrării lucrărilor sale. Trecerea prin deșertul absolut, cu muzica sa, asemenea celei a lui Șostakovici și Prokofiev, excomunicată drept formalistă, a durat pînă la moartea lui Stalin, în 1953. Cei șase ani care îi mai rămăseseră de trăit nu i-au adus, bineînțeles, nici o scuză din partea a lor săi, recunoașterea limitîndu-se, la un moment dat, la o invitație de a-și revedea țara. Prietenii cu care s-a aflat

în corespondență și lumea muzicală au profitat de ocazie și, pentru o vreme, lucrările sale, în special cele de inspirație folclorică – între care un *must* de ascultat este cantata *Otvirani Studánek (Deschiderea izvoarelor)* –, au cunoscut o popularitate deosebită pe scenele de concert și la radio.

Compozitorul nu avea să-și mai revadă țara, în ciuda unei obsesive dorințe manifestate în toată perioada postbelică. Cehoslovacia, care aproba ideologic intrarea tancurilor rusești la Budapesta, în 1956, criticii praghezi care îl jigneau scriind că nu ar aparține „curentului principal al muzicii cehă” l-au făcut să rămînă în Elveția, unde avea să-și încheie viața.

Pînă astăzi, în ciuda unei remarcabile serii de înregistrări *Supraphon* (edițiile dirijate de Ancel și Vaclav Neumann dominînd peisajul) și a unor concerte elogiatoase, Martinu pare să rămînă un marginal în viața muzicală cehă, comparativ cu înaintașii săi binecunoscuți, Smetana, Dvorak, Janacek. O dovedesc, între altele, efortul perpetuu de a-i face cunoscută opera, caracterul de eveniment special pe care îl capătă concertele ce îi cîntă muzica și agitația în jurul numelui său la Festivalul Primăverii Pragheze.

Cei ce vor să-i cunoască muzica au la dispoziție o discografie relativ bogată, cu dirijori de talia lui Kubelik, Ansermet, Rojdestvenski, Jarvi, o ediție remarcabilă a muzicii de pian cu prietenul său Emil Lechner (Supraphon), căruia i se adaugă înregistrările lui Rudolf Firkušny (RCA) și, foarte recent, o frumoasă ediție a lucrărilor pentru vioară, în patru discuri, înregistrată de casa *Hyperion* cu elevul lui Oistrach, Bohuslav Matoušek.

Basmele cu susu-n jos

Îmi veți spune că poveștile pentru copii sînt citite înainte de culcare, cu glas șoptit, din cărți mari, pline de poze, închise între coperti cartonate. Că sînt populate de ființe simpatici, zîne bune, iepurași coconași ori fetițe cu fundițe, iar căpcaunii, zmeii și vrăjitoarele n-au nici o șansă dinaintea Binelui triumfător. Wrong.

Scurtă demonstrație literară. Exemplificăm printr-un citat de la pagina 360 a *Poveștilor Fraților Grimm*: „Era odată un copil foarte încăpăținat care nu voia să facă nimic din ce-i spunea mama lui. De aceea, mama nu-l iubea și, cînd copilul acesta se îmbolnăvi, nu chemă doctorul și-l lăsa așa, să moară. După ce fu pus în mormînt și acoperit cu pămînt, mînuțele lui ieșiră afară; și iar le puseră în sicriu și turnară deasupra pămînt, dar mînuțele copilului apărură din nou. Atunci mama coborî în mormînt cu o nuielușă și începu să-l bată peste mînuțe și numai după ce a făcut ea asta, copilul și-a găsit liniștea sub pămînt și nu i-au mai apărut mîinile sub pămînt”. The End.

Și mai scurtă demonstrație plastică. Se ia un tablou de Mark Ryden și se studiază îndelung. Albă ca Zăpada, de pildă, pozînd nud pe un divan elegant, cu dinozauri preistorici în fundal și un sfînt iepuraș roz, nițel într-o ureche, călare pe o fleică, purtător de cifră șapte și toiaș arhieresc. Basmul o ia razna, poveștile se-ntorc cu susu-n jos. Realitatea și iluziile se împletesc bizar într-un univers în care nu există certitudini, ci doar interpretări.

Catalogată de critici drept suprarealism pop, arta lui Mark Ryden este un soi de puzzle imperfect, în care se îmbină simboluri și personaje încărcate de semnificații, decupate din contextul lor uzual și amestecate bine-bine într-un joben de magician, apoi alăturate după logica stranie a hazardului.

O întâlnire misterioasă

„Cred că există cu adevărat o paralelă între pictură și alchimie. Iei o substanță fizică și îi insuflă spiritalitate, o transformi în ceva magic. Alchimistii făceau mult mai mult decît să prefacă metalul în aur: încercau să găsească misticul în fizic. În

pictură se petrece un miracol cînd iei tuburile de vopsea, storci din ele grămăjoare diforme din care crezi apoi o întreagă lume”, susține Ryden. Și n-ai cum să nu-l crezi.

Devenit celebru și printre „profani” odată cu faimosul album *Dangerous*, scos de Michael Jackson în 1991, a cărui copertă a creat-o, Mark Ryden este unul dintre cei mai bine cotați artiști ai momentului. Una dintre lucrările lui s-a vîndut în 2007 cu 800.000 de dolari, înainte chiar ca expoziția în care trebuia să figureze să fie inaugurată. Are o comunitate numeroasă de fani care-și spun *rydeniți*, iar printre clienții săi se numără Ringo Starr, Bridget Fonda și Robert De Niro, dar celebritatea nu-l determină pe artist să renunțe la migală în favoarea unui mare număr de tablouri. Dimpotrivă, pentru *The Snow Yak*, expoziția solo pe care a vernisat-o la începutul anului la galeria Tomio Koyama din Kyoto, a lucrat doi ani. Și nu sînt decît opt lucrări cu totul... Însă artistul face ultimele retușuri sub lupă, ceea ce spune multe despre finețea detaliilor.

Ideile pentru tablouri îi vin pur și simplu, dar dintr-o sută numai una se vede înrămată. Se indoapă cu pozele diferitelor gîngăni, cu picturi de Bouguereau, cărți despre P.T. Barnum, filme de Ray Harryhausen, fotografii vechi cu oameni stranii, cărți de știință pentru copii, ilustrații medicale, muzică de Frank Sinatra și Debussy, francmasonerie, budism, Ren & Stimpy, Freud, Barbie și Nostradamus. „Noaptea, în capul meu se adună atîtea idei, încît nu pot să dorm. Le amestec și-mi creez propria doctrină despre univers. Unele lucruri mi se pare că se potrivesc de la sine, văd paralele și indicii pretutindeni”, mărturisește Ryden.

Așteptați, n-ați aflat tot. Misterul cel mai adînc

DISPLAY

Diana SOARE

CREZUL ARTISTULUI

„Încă îmi amintesc bucuria pe care mi-o oferea în copilărie desenul. Pe atunci eram liber. Acum, încerc să regăsesc sentimentul acela și să fac artă ca un copil, crezînd în magie, jucîndu-mă, visînd. Copiii văd și simt lucruri pe care oamenii mari nu le pot percepe.

Pentru un adult există nenumărate bariere în calea acestei stări de spirit creative. E greu să nu te uiți la ceas sau să ignori facturile. E greu să nu te pierzi în probleme sentimentale și să nu te lași pradă gîndurilor negative care-ți tocesc motivația. Dacă poți găsi forța de a trece peste tot, creativitatea se va dovedi a fi miraculoasă. Vei trece într-un alt plan al existenței.” – Mark Ryden, 2001

s-a petrecut într-o noapte tîrziu, cînd mirosea a nuci, iar un Abraham Lincoln de-o șchioapă i-a șoptit lui Ryden de pe umărul drept: „Pictează carne!”. De atunci, o briză abia simțită străbate tablourile lui, oamenii se minunează și încep să-și vadă viața ca pe-un basm cu susu-n jos, iar Lincoln cel mititel zîmbește mulțumit.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBI

Tochitura ecologică

Ne întrebăm adesea pentru care motive lumea tînără se îmbolnăvește din te miri ce, sistemele noastre imunitare slăbesc într-asa un hal încît pînă și o amărită de răceală, dacă nu-i dăm cu antibiotic din ăla de doboară calul, se poate transforma în cea mai scîrboasă pneumonie. De ce tații noștri dormeau beți prin șanțuri, în octombrie, iar dimineața se duceau direct la muncă și nu aveau nici pe naiba? Oare nu sîntem moștenitorii bagajului lor genetic, prin urmare ar trebui să avem o rezistență asemănătoare?

Cu excepția cîtorva dintre noi care am fost concepuți cu poștașul, dascălul sau oricine numai nu cu tatăl de pe certificat, răspunsul este cît se poate de afirmativ, în sensul că dacă ne tragem dintr-o sămînță rezistentă, ar trebui să fim deopotrivă sănătoși. Trebuie deci să căutăm răspuns în altceva, și anume în stilul nostru culinar. Sîntem cei care mîncăm euri, cărnuri crescute la bec, bem carbogazoase care conțin tot sistemul lui Mendeleev și mîncăm cipșuri. Sînt factori care au destulă forță nocivă încît să ne inhibe sistemul imunitar și să devenim bureți absorbantți de viruși, microbi, bacterii și alte căcaturi mai mici de un micron. A venit momentul revoluției din bucătărie. Spre exemplu, dacă vrei să faci o tochitură de porc, primul impuls e să te izbești în raionul de carne de la

hipermarket, să iei o halcă de porc de Argentina și s-o arunci în cuptor cu două kile de ulei. Dar nu te întrebi dacă nu cumva porcul ăla a mîncat ziare stropite cu steroizi. Trebuie așadar să cunoaștem originea animalului din care mușcăm.

Se cumpără o scroafă de vreo șase luni, de la munte. Timp de încă două luni îi dai ceai Cozac pentru detoxifiere, ca să fii sigur că nu are chimicale. Cînd intră în călduri, o duci în pădure și o legi de un stejar, ca să o găsească cel mai pieptos mistreț, singurul în măsură să fie tatăl viitoarei tale cine. Scroafa astfel călărită o duci acasă și pînă la fătare nu-i dai nici măcar algocalmin. Dacă răcește, îi dai *Cozac răceală și gripă* și, eventual, îi faci o frecție cu oțet de casă. Primii pui îi mătrășești la naștere, întrucît au stat prea aproape de gaură și sigur au asimilat poluarea din aer. Îl păstrezi numai pe ultimul, pe care îl muți cu tot cu mă-sa într-o cameră sterilă ca a lui Maică Geacsân. Acolo va crește sănătos și fericit pînă la ziua ta. Pentru că nu văd altă ocazie mai bună pentru a savura această mostră de ecologie pură. Scoți scroafa și umpli camera cu paie uscate aduse de pe cele mai înalte culmi montane și-i dai foc, pentru exact două ceasuri, să se pătrundă bine. Nu uita de mujdei, are antioxidanți.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias.

Caricatură: Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Bălan, R. Chiruța,

Ciprian Nedeleu, Veronica D. Niculescu,

Elena Vlădăreanu.

Publicitate: Oana Asafei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului » „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Simptome

„Din cîte se pare, asta e rădăcina iubirii, dorința de a povesti orice prostie care-ți trece prin minte, în speranța că, pe drumul sinuos de la gura ta către urechile celuiilalt, povestea își va găsi semnificația, adevărul, ca și cum toate astea s-ar fi petrecut doar pentru ca eu să i le pot povesti lui Arie în noaptea asta, și nu doar ele, ci toate lucrurile care s-au întîmplat, care se întîmplă, iată singura lor rațiune de-a exista, să-i fie povestite lui Arie, chiar dacă Arie nu va fi interesat să le asculte”, spune ea. „Încă n-ai învățat, doi înseamnă doi oameni singuri, iar eu sînt pregătit să-ți dezvălui misterul, trei înseamnă trei oameni singuri, și așa mai departe”, spune el. Între ce spune ea și ce spune el se-ntinde viața amoroasă, ca o boală a sufletului care cuprinde organele, demnitățile, rațiunea, liberul arbitru al îndrăgostitului. Scriitoarea israeliană Zeruya Shalev a reușit în romanul ei (care se cheamă chiar *Viața amoroasă*) să descrie pînă la ultimele consecințe, cu o cruzime rafinată a detaliului, cele mai cumplite simptome ale acestei boli care, nefiind contagioasă, se consumă în singurătate. După ce termini cartea, de teama de-a nu fi pulverizat de toate adevărurile pe care le-ai citit în 272 de pagini, adevăruri pe care le-ai recunoscut ca fiind ale tale, pui mîna pe *Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit și găsești acolo, încă și mai îngrozit, confirmarea a tot ce-ai citit în romanul Zeruyei. Iată ce scrie Barthes: „Demoni. Uneori i se pare subiectului amoros că e posedat de un demon al limbajului care îl împinge să se rănească pe sine și să se exileze din paradisul care, în alte clipe, e reprezentat pentru el de relația amoroasă”; „Dependență: însăși condiția subiectului amoros”; „Catastrofă: Criză violentă în timpul căreia subiectul, trăind situația amoroasă ca pe un impas definitiv, o capcană din care nu va mai putea ieși niciodată, se vede destinat distrugerii totale de sine-însuși”. Ei, după care, dacă vrem să ne treacă spaima la gîndul că „sîntem meniți să rătăcim pînă la moarte din dragoste în dragoste”, ne agățăm de scrisorile de amor pe care le-am primit pînă acum și răsuflăm ușurați. Ca să fim salvați, e de-ajuns ori să ne oprim din rătăcire, ori să ne refugiem în acele „pluri ale existenței amoroase” care ne feresc, cel puțin pentru o vreme, de nefericire.*

Între a doua și a treia revoluție a cinematografului

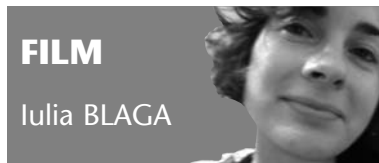
Sînt pe Aeroportul Otopeni și trebuie să scriu, repede și în avans, textul de rubrică pentru „Supliment”. Plec spre Cannes și am capul varză. Mi-am făcut bagajele la 2 noaptea, iar la ora 7 eram în picioare, ca să am timp pentru încă un drum în oraș. Nu mai știu despre ce am scris ultima oară.

Mi-e ciudă că plec acum din București. Ieri, 12 mai, au înflorit teii, după ce cu o zi mai devreme înflorise socul. Sper, nu știu cum, să-i mai prind înfloriți cînd mă întorc. La Otopeni plouă. Sînt într-unul din baruri, lîngă un italian cincuagenar și niște tineri businessman-i nemți foarte *corporate* de sus pînă jos. Nu reușesc să mă conectez la net. Nu mai insist.

Oare v-am povestit despre *Coraline*? Nu mai știu, dar mi-am adus aminte de el pentru că o prietenă mi-a spus ieri că și-a dus fetița să-l vadă la Cityplex, în București, și că, deși pe afiș scria clar 3D, proiecția n-a fost cu ochelari aferenți pentru că, i s-a explicat de către o angajată a mall-ului, „noi nu avem posibilitatea să facem proiecții în 3D, îl dăm așa”. Jeffrey Katzenberg, patronul Dreamworks, spunea despre tehnologia 3D, am citit azi-dimineață, că este a treia revoluție a cinematografului după apariția sonorului în anii '20 și a colorului în anii '30. *Coraline* în 2D e ca și cum te-ai fi uitat, acum 70 de ani, nu știu, la *Pe aripile vîntului* în alb-negru, și culorile rochiilor lui Scarlett O'Hara, care sînt un statement în sine, ți-ar fi părut gri închis, cenușiu, aproape negru. Nu întîmplător, un film în 3D, *Up*, a deschis în acest an Cannes-ul, pentru că cel mai mare festival de film, chiar de e tradiționalist în ce privește Competiția Oficială și își invită abonații, vrea să arate că ține și pasul cu noul.

FILM

Iulia BLAGA

Deci chiar dacă v-am mai povestit aici de *Coraline*, o să mai spun numai că este foarte agreabil și că îți dă senzația pe care copiii o au, dar maturii n-o mai prea păstrează, că și tu, spectatorul, faci parte din film și că filmul este la fel de real ca fotoliul de la mall, deodorizantul de la toaletă și gălețușa de popcorn. Totuși, la proiecții tot comentariile copiilor din sală fac toți banii și, deși nu-mi vine acum nici una în minte, în afară de atotputernicele „De ce?”-uri (și pentru că e vorba de plecări...), voi cita o fetiță care spunea acum cîteva ani în trenul Comana-București: „A plecat acasă, casa mea”.

Star Trek: Un nou început

Am mai văzut recent un film drăguț, *Star Trek: Un nou început*, un prequel al seriei care a adus pe ecran personajele celebrului serial TV. Filmul cu care J.J. Abrams vrea acum să revigoreze seria e, într-adevăr, proaspăt și binevenit. Are în distribuție niște actori cu figuri noi, simpatice, are personaje convingătoare

Coraline, în regia lui Henry Selick

pentru componenta lor umană care ni le apropie și are capacitatea de a omagia și recupera în același timp o serie și un serial care nu mai supraviețuiau în aerul zilei decît cu naftalină. J.J. Abrams, creatorul seriilor *Lost* și *Alias*, a crescut cu *Războiul stelelor*, lucru care se vede din starea de bună dispoziție care guvernează chiar și momentele de acțiune, din flirturile care înfloresc în umbra pregătirilor pentru misiune și chiar și din modul fățîș prin care citează din seria

lui George Lucas. Nu mai am vîrsta la care am făcut pasiunea pentru *Războiul stelelor*, dar dacă *Star Trek* va continua tot așa, voi deveni și fan *Star Trek*.

Nu mai am timp, trebuie să vă las aici. Cînd veți citi acest text, adică peste două-trei săptămîni, și cînd o să-l citesc poate și eu – ha, mă distrează –, o să fie ca o întîlnire a noastră, cei de acum, cu noi, cei din viitor, ca în *Star Trek*. Cine știe ce chestii importante o să aflăm? Cu bine!

Sevrajul unui biciclist

Anul acesta, de cînd a început căldura, sînt foarte agitat, aproape în pragul depresiei: încerc să mă las de bicicletă. M-am apucat de ea ca prostul, cînd eram mai mic, ca să mă dau mare, și acum nu mai pot scăpa de obiceiul ăsta nenorocit. Am crezut că-i o glumă, o joacă, că mă pot lăsa cînd vreau eu, fără nici un fel de urmare.

Acum, cînd ies în oraș cu bicicleta, mi-e rău. Cred că de la prea multă adrenalină produsă de organism într-un timp atît de scurt. Dacă îndrăznesc să o apuc pe stradă, adrenalina îmi invadează trupul pe

loc, din cauza mașinilor care îmi șterg pantalonii cu optzeci la oră. Dacă urc pe trotuar, au grijă de mine cîinii boschetari care mă văd fie iepurașul lor favorit pentru dezmoțirea oaselor, fie dușmanul lor natural. De pietonii nervoși, care dau din senin cu sacoșa, nici nu mai zic.

Nu-i mai pot deranja la nesfîrșit pe ceilalți! Ce, dacă vreau musai adrenalină, nu pot să fac alpinism, parașutism, parapantism, planorism etc., precum oamenii normali?

Cine sînt eu ca să ocup nejustificat strada? Ce sînt eu? Pieton? Șofer? Nu. Sînt un monstru, o creatură in-

certă. Ce drept am eu să ies printre oameni?

Trebuie să mă hotărăsc: ori merg, ori conduc. Dacă tot merg, de ce naiba să mai am bicicleta lîngă mine? De ce n-o pot face naibii cu mîinile în buzunare sau fluturînd o sacoșă? Dacă vreau neapărat să conduc, de ce umblu cu prostii, cu jumătăți de măsură precum chestiile astea pe două roți? De ce sperii lumea?

Trebuie să mă las! Trebuie să nu mai fac rău și altora!

Am înțeles de la specialiști că dependența fizică dispăre în cîteva zile. Se pare că în privința asta au

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

dreptate. În schimb, cel mai greu e să scapi de cea psihică. Mă chinuie gestul. Pur și simplu sînt slab. Nu pot! N-am pic de voință! Am încercat cu semințe, cu gumă, cu televizor, calculator etc. Nu-mi pot scoate bicicleta din cap și gata!

Categoric, n-am cum să trec singur prin asta. Am nevoie de ajutor! Autoritățile... autoritățile, care de regulă îmi vor binele, ce fac?! De ce nu dau o lege adevărată, în afară de cea nescrisă, care să precizeze clar că bicicliștii încurcă locul? De ce nu interzic bicicliștii? De ce nu interzic

producătorii de biciclete? Și dacă tot n-o fac, vreau măcar să fiu avertizat înainte. Să scrie clar, mare, pe ghidon:

BICICLETA DĂUNEAZĂ
GRAV SĂNĂTĂȚII
BICICLETA CAUZEAZĂ
IMPOTENȚĂ
BICICLIȘTII MOR MAI
TINERI.

Vă rog, pînă nu mă sting în chinuri groaznice – mușcat de cîini, călcat de-un bolid, lapidat de pietoni –, faceți ceva și ajutați-mă să mă las!

ISSN 1584-8272

9 771584 827000 229